

Velja po pošti:

za celo leto naprej .. K 50.—
za en mesec .. 4.50
za Nemčijo celoletno .. 55.—
za ostalo inozemstvo .. 60.—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej .. K 48.—
za en mesec .. K 4.—
V spravi prejemati mesečno .. 3.50

Sobotna izdaja:

za celo leto .. K 10.—
za Nemčijo celoletno .. 12.—
za ostalo inozemstvo .. 15.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prator)

na enkrat .. po 50 v
na dva in večkrat .. 45
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvrsta K 1.—
Izhaja vsak dan izveniši nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Občna zbor S. K. S. Z. in „Slovenske Straže“.

Občni zbor in redni letni posvet k. s. izobraževalnih društev S. K. S. Z. za Kranjsko, Štajersko, Koroško, Goriško in Trst se vrši

v torek dne 10. septembra 1918 v Ljubljani.

Predpoldne zborujejo odseki po sledečem redu:

I. Kmetijski odsek.

Zborovališče: Velika dvorana »Unionska«. Poročevalci: Poslanca Hladnik, Pišek in župan Brodar. Pričetek ob 9. uri dopoldne.

II. Narodno-gospodarski odsek.

Zborovališče: Orglarska šola v Alojzevišču, Poljanska cesta. Poročajo: Narodno-gospodarski položaj: dr. Jakob Mohorič. Obrtni in trgovske zadeve: dr. Jež, Ljubljana; Ferjančič, Trst. Pričetek ob 9. uri dopoldne.

III. Odsek za obnovitev Goriške.

Zborovališče: Posvetovalnica Zadrugne zveze, Dunajska cesta št. 38, II. nadstropje. Poročajo: O obnovitvi Goriške: prof. Bogumil Remec, dr. Ličan, župan Rejec, urednik Alojzij Vrtovec. Pričetek ob 10. uri dopoldne.

IV. Prosvetni odsek.

Zborovališče: Posvetovalnica Katoliškega tiskovnega društva. Poročevalci: Izobraževalno delo: prof. dr. J. Puntar. Igre v naših prosvetnih društvih: pisatelj župnik Finžgar. Petje v naši prosvetni organizaciji: kanonik dr. Kimovec. Pričetek ob 11. uri dopoldne.

V. Mladeniški (telovadni) odsek.

Zborovališče: Šentpetersko k. s. prosvetno društvo, Sv. Petra cesta, šentpeterska meznarja, I. nadstropje. Poročajo: urednik Anton Komljanec, posl. Vrstošek (Štajersko), dr. Ličan (Goriško), urednik Smodej (Celovec). Pričetek ob 9. uri dopoldne.

VI. Narodno-obrambni odsek in občni zbor »Slovenske Straže«.

Zborovališče: Šentjakobsko k. s. prosvetno društvo, Florijanska ulica št. 15, I. nadstropje. Poročata: poslanec Evgen Jarc in urednik Anton Pestotnik. Pričetek ob 12. uri opoldne.

VII. Odsek za Narodni svet.

Zborovališče: Knjižnica Katoliškega tiskovnega društva, Katoliška tiskarna, III. nadstropje. Poročajo: dr. Jerič, posl. dr. Korošec in urednik Smodej. Pričetek ob 11. uri dopoldne.

VII. Delavski odsek.

Zborovališče: Tajništvo S. L. S., Katoliška tiskarna, II. nadstropje. Poroča dr. Jakob Mohorič. Pričetek ob 11. uri dopoldne.

IX. Ženski odsek.

Zborovališče: Društveni prostori Katoliškega društva za delavke v Ljubljani, Poljanska cesta, Alojzevišče. Poročajo: urednica Ivanka Klemenčič, Petrič iz Trsta in dr. Hohnjec (Maribor). Pričetek ob 9. uri dopoldne.

GLAVNO ZBOROVANJE IN OBČNI ZBOR S. K. S. Z.

Zborovališče v veliki dvorani »Unionska«. Pričetek ob 3. uri popoldne.

Spored:

- Poročilo predsedstva.
- Narodna izobrazba: govori Fr. Finžgar.
- Narodno gospodarstvo: govori dr. Jakob Mohorič.
- Žensko vprašanje: govori Ivanka Klemenčičeva.
- Volitev odbora S. K. S. Z.

Priateljski večer.

Na predvečer v ponedeljek dne 9. septembra prirede nepolitična ljubljanska prosvetna društva, članice S. K. S. Z. priateljski večer s petjem in godbo v veliki dvorani »Unionska«. Začetek ob 8. uri zvečer.

Posvet poročevalcev

bo zboroval v ponedeljek dne 9. septembra 1918 ob pol 8. uri zvečer v posvetovalnici tajništva S. L. S., Katoliška tiskarna, II. nadstropje.

Prosimo: Vsa k. s. prosvetna društva naj se častno udeležijo občnih zborov osrednje S. K. S. Z. in »Slovenske Straže«.

Z Bogom za slovensko ljudstvo!

Slovenska Krščansko Socialna Zveza v Ljubljani,

»Slovenska Straža« v Ljubljani, dne 28. avgusta 1918.

Alpski nemški socialni demokrati in federalizacija Avstrije.

Med sklepi, ki so jih sprejeli na zborovanju nemških socialnih demokratov v Zell am See, se glasi tretji odstavek tako: V demokratičnem občestvu ne sme nikakoli manjšina gospodovati nad večino, tudi ne

narodna manjšina nad narodno večino. Konferenca nemškega delavstva avstrijskih planinskih dežel odklanja zato ravnotako nemško nadvladje nad drugimi narodi, kakor tudi namero, ki se kaže v češki in jugoslovanski deklaraciji, da bi češke in jugoslovanske večine gospodovale in — kakor drugače ni mogoče — delale silo nemškim manjšinam. Zahteva marveč, da vsak narod svobodno in samostojno odločaja o svojih lastnih narodnih stvarih, torej polno samoodločbeno pravico za vsak narod v Avstriji, s pravico, da ustanovi svojo lastno državo; kot predpogoj za ozdravljenje Avstrije smatra, da se ta država združi v zvezno državo svobodnih in enakopravnih narodov. Zato se ne umika spoznanju, da naj se posebno tudi jugoslovansko vprašanje reši v tem smislu in da naj tudi italijansko prebivalstvo v državni zvezi uživa svojo narodno samovlado.

Sele potem, ko se stvari na ta način načelno uredi, se bo trenje med narodi zmanjšalo, se bo javno življenje oprostilo ohromujočega narodnega prepira, se bo ustvaril prostor za plodno socialno delo in osvobodilni boj delavskega sloja se bo v okviru posameznih narodov oprostil velikih ovir. Ta rešitev odgovarja zato predvsem razrednim interesom delavstva, pa tudi interesu nemškega naroda, kajti le tako se bo izločil iz avstrijske narodne mešanice kot posebno občestvo in le tako bo vstanu svoje narodne interese brez tujega vpliva od zunaj in znotraj najkrepkeje varovali.

To je edina pot pravice, ki zajamčuje varnost narodnih koristi, dočim temelji politika narodnih šovinistov na krivici in sili, tira v katastrofe in spravlja bodočnost nemškega naroda, ki je nemškemu delavstvu enako na srcu, v največjo nevarnost.

Zaupniki organiziranega nemškega delavstva in alpskih dežel se zavarujejo proti poizkusu, da bi se stari pakt med madjarsko plemiško oligarhijo in nemško buržoazijo v Avstriji v svrhu nadvladja in razdelitve vseh drugih avstrijskih narodov znova oživel; v brezobzirni in brutalni narodnostni politiki Ogrske spoznajo glavno oviro narodnemu sporazumu in rešitvi narodnih problemov ter odklanjajo vsako skupnost s temi načrti.

Kot predpogoj za preobnovo Avstrije smatra konferenca planinskih nemških socialnih demokratov, da se odstranijo kronovinske meje, ustanove narodno enotna okrožja, v kolikor je to mogoče, osnuje demokratična krajevna uprava na podlagi občine in okrožja, in sicer tudi v enojzičnih ozemljih, ustvarijo zakoni v var-

stvo preostalih narodnih manjšin in na drugi strani zvežejo narodne države v popolno gospodarsko in prometno skupnost, proglase glavne železnice in ostale prometne poti za zvezno zadevo in jadranska pristanišča, posebno Trst, za zvezne luke.

Cim poziva konferenca nemške delavce alpskih dežel, naj delujejo v zmislu teh načel, izreka svoje prepričanje, da Avstrija le potem, če bo vsakemu avstrijskemu narodu zagotovljen samostojen obstoj, ne bo več ogrožala evropskega mira. Šele potem se bo liga avstrijskih narodov uvrstila v ligo narodov sveta, ki bo svetovni mir trajno zavarovala.

Zakonski načrt o varstvu domačih industrijskih delavcev.

V zadnjem zasedanju državnega zbora je vlada predložila med drugim zakonski načrt o ureditvi delavskih razmer v avstrijskem domačem industrijskem delu. To je tekom 20 parlamentarnih zasedanj že peti zakonski načrt te vrste. Stvar je pač težavna in celo na Nemškem, kjer so tudi v socialno-političnem oziru daleč pred nami, še do danes niso izvršili najvažnejših določb zakona o domačem delu.

Ko se je l. 1898. prvič sešel delavski svet, se je staval predlog, naj trgovinsko ministrstvo izvrši poizvedbe o razmerah v domačem delu in na podlagi dobljenega gradiva izdela primerne zakonske načrte. Ob tej priliki je prišla na dan grozna beda doma zaposlenega delavstva v oblačilni obdelavi in perilni konfekciji. Socialno-politični oddelek trgovinskega ministrstva je izdelal zaporedoma več zakonskih načrtov. Nobeden ni postal zakon. L. 1911. konstituirani delavski svet je zopet našel pripravljen zakonski načrt. Tedaj so krščansko-socialni delavski zastopniki stavili predlog, naj se zakon o domačem delu, ki je bil izprva namenjen samo za konfekcijsko delavstvo, raztegne na vse stroke. Vršila so se tudi posvetovanja s krščanskimi, kaparskimi in čipkarskimi domačimi delavci. Posvetovanja so pokazala, da so razmere tudi v teh strokah zrele za postavno ureditev.

Sedaj ima zbornica govoriti o novem načrtu za ureditev domačega dela, ki je bistveno boljši nego vsi prejšnji. To pa posebno zato, ker obsega vse domače industrijsko delo in ne samo konfekcije. V prvi vrsti določa načrt, da mora podjetnik vse osebe, ki delajo zanj, naznaniti obrtni oblasti. Naredbenim potom se bo določilo,

LISTEK.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, S. J.
Po tretji izdaji prestavil France Fr. Stelč.
(Dalje.)

Isti principi razvoja, katerih početek nam še sv. knjige opisujejo, so morali dalje delovati in isti razdvojeni smeri, če je Cerkev hotela ostati to, kar je bila, morali so dalje organizirati, razlikovati, oblikovati organe, ki so bili poprej samo v kalu; z eno besedo: iz zrna je moralo vzrasti drevo. Ko Cerkev za Konstantinovega časa izide z lovorjem iz tesnih katakomb in se s smelim očesom ozre po grško-rimskem svetu, ki jo obdaja, sprejme, kar je za njo primerno, kar ji nareča instinkt razvoja iz prazgodnosti, iz literature, iz umetnosti, iz poezije, iz vsake vrste okrasov in organizmov, da stke iz tega dostojno obleko svetelike kulta in sploh svojih zunanjih oblik; — Gastonu Boissierju se zdi v njegovem sicer važnem delu »o koncu poganstva«, da je Cerkev sklenila kompromis s poganstvom, da je opustila del svojega in poganstva del poganstva. On ne pozna narave Cerkev, ne razume, da vzame Cerkev, če si izbirčno prisvoji te elemente,

samo to, kar je njenega; ker če je v celem pomenu besede katoliška, za vse ljudi, je vse, kar je v dobrem pomenu človeško, kar je resnično, lepo, modro ne le njej lastno, ampak je po pravu njeno in je to ali že sprejela ali pa bo sprejela. Vsak tak element, ki si ga je Cerkev prisvojila, že s tem dejstvom preneha biti poganški in dobi v njenem organizmu nov, čist sijaj. Vi, gospodje protestantje, dajete vsi prav kakor Boissier; vi hočete zavreči ves njen dvajsetstoletni razvoj in jo hočete imeti v obliki embrija, kakor je bila od začetka. Ali ne opažate, da so po sv. pismu v embriju že obstojale te sile razvoja in da Cerkev jemljete življenje, in ji ne priznavate značaja božjega dela, če ji odrečete razvoj?

Leroy.

Res, med rečmi, ki so me najbolj osupnile pri čitanju evangelija, je posebno neka brezbriznost ali neopreznost Kristusova pri ustanovitvi Cerkev, ker ji ni dal neobhodno potrebnih sredstev in uredb, ki jih zahteva že navaden razum. Če navaden ustanovitelj kako institucijo, ji skuša dati predpise in sredstva, kolikor mogoče natančne, ne le za sedanje, ampak tudi za bodoče potrebe, skuša jo ubraniti pred vsemi mogočimi škodami, z eno besedo: da ji kolikor mogoče popolno uredbo. Človek dela tako, ker čuti, da bo moral ob smrti izpustiti svoje delo iz rok. Popolnoma drugače Kristus: iz nekaj navadnih ljudij ustva-

ri embrio hierarhije, da jim vez nauka in nekaj obredov — in jih pošlje s tem osvajat svet. Tako more delati samo človek, ki je zelo naiven in omejen, ali pa tak, ki stoji nad človeškim nivojem, ki se zaveda, da je dal zrncu, ki ga je vsejal, moč, da kali po njegovi misli.

Jasno je torej, se mi zdi, da moramo, če priznavamo Kristusu božanstvo, konsekvntno tudi pristati na to, da je smatral začetke Cerkev, katero je ustanavljal, le kot zrno, ki naj se v teku stoletij organsko razvije.

Hainberg.

Jaz bi ne odrekal krščanstvu možnosti razvoja; mislim, da bi bil tudi g. Deville, če ta široki pojem primerno omejimo, s tem zadovoljen. Toda to še prav nič ne reši uganke, za katero nam v prvi vrsti gre. Krščanstvo se je iz početka zgodovinsko razraščalo na različne veje, od katerih je imela vsaka pravico, imenovati se pravo krščanstvo, nadaljevanje Cerkev, ki jo je ustanovil Kristus; duhovnik je ravnokar zahteval to pravico za eno izmed teh vej, za rimsko Cerkev. Zato bi rad vedel, kakke vzroke imate za to, velečastiti, in zakaj naj bi jaz ne pojmoval rajši cele skupine za veliko Kristusovo delo — kar se mi zdi veliko bolj naravno.

Gospodična Wilson.

In veliko bolj lepo in bolj vredno Boga

Duhovnik.

Ko smo predvčerajšnjim, če se ne motim, govorili o krščanstvu v primeri z drugimi religijami, se je pojavilo med nami mnenje na prvi pogled lepo in vredno Boga, da so vse religije dobre in vse božje; toda g. Deville nas je prepričal, da je nemogoče, da bi vere in izpovedi, ki si nasprotujejo, vse prihajale od Boga; in ko se je globeje zatopil v vprašanje, je pokazal, da more samo od Boga objavljeno krščanstvo izpolniti človeštvu prirojeno religioznost; kjer manjka te prave religije, človeštvo ustvarja psevdo-religije, ki so na zunanje podobne. Prosim torej pazite, če ni mogoče kaj podobnega tudi v obsegu krščanstva samega, kadar se capri? Ali ne nastajajo tudi tu poleg ene Kristusove cerkve, psevdo-cerkve z nauki, ki si med seboj nasprotujejo? Ako bližje pogledamo, zgodovinski razvoj krščanstva ni kot grm, pri katerem požene mnogo mladik iz ene korenine, ampak kot drevo, od katerega se od časa do časa lomijo vejice, in ko odpadejo, sahnejo. To so izprva sekte, ki mešajo drobce krščanstva z židovstvom ali poganstvom; in vsi kristjani so jih imeli vedno za odpad od krščanskega debla in tudi današnji protestantje jih imajo za take. Pozneje so nastopile sekte, ki podkopujejo dogme o sv. Trojici in učlovečenju Arijanci, Nestorijanci itd. — in te smatrajo, če se ne motim, tudi pravoverni evangelijani za odpadnike krščanstva.

kdo naj v posameznih panogah domačega dela velja za domačega delavca, medmojstra, delavniškega pomočnika, podjetnika. Naznanilna dolžnost je za izvršitev bolniškega zavarovanja, obrtnega nadzorstva in statistike največje važnosti.

Drugi odstavek določa, da mora podjetnik oblikovati vse delavne pogoje s tem, da jih nabije v delavnici, v prostoru, kjer oddaja blago, skladiščih itd.; voditi mora dobavne knjige, iz katerih mora biti razvidno vse potrebno, posebno tudi za dobavljeno blago plačane mezde. Te dobavne knjige so podvržene nadzorstvom obrtnih nadzornikov. Tretji odstavek določa, da se v delavniških obratih ne sme delati preko najvišjega delovnega časa. Celokupno domače delo je podrejeno nadzorstvu pravici obrtnega nadzorstva; ministru za socialno skrbstvo in ministru za ljudsko zdravje se prepušča pravica, da izdasta posebne zdravstvene predpise. Kdor izmed podjetnikov, predpisov ne bi izvrševal, jamči s celim svojim premoženjem.

Posebno važne so določbe o delavskih komisijah, ki se dele v centralne in krajevne komisije. V tem oziru prekaša avstrijski zakonski načrt samo angleška zakonodaja za delavsko varstvo. Za vsako pridobitno panogo, katere blago se izdeluje potom domačega dela, se imenuje posebna centralna komisija; za obuvanje, oblačilno in perilno industrijo se mora sestaviti centralna komisija takoj, ko stopi zakon v veljavo. Komisije imajo naloge, da urede plačilne in delovne razmere delojemalcev njihove pridobitne panoge. Razen tega so poklicane, da o vseh vprašanjih, ki tičejo te ureditve, preskrbe strokovnjaško mnenje in stavijo ministru za socialno skrbstvo predloge. Vrhiti smejo tudi poizvedbe, obvezno določiti delovne pogoje in proglašati med podjetniki in delavci sklenjene pogodbe za veljavne. Njihov delokrog je torej velevažen in dalekosežen. Temelj centralnim komisijam tvorijo krajevne delovne komisije, ki imajo v svojem krajevnem področju podobne naloge kakor centralne komisije, na katere se obračajo s predlogi. Poslujejo tudi kot dogovorni urad.

Komisije se zasedejo paritetično in jih imenuje minister za socialno skrbstvo.

Desorganizacija.

Dan na dan dobivamo iz najrazličnejših krajev dopise, ki govore v bistvu eno in isto: Aprovizacija je popolnoma odpovedala. Že toliko in toliko dni nismo dobili moke, krompirja, masti itd. Ponekod se zvrta krivda na županstvo, drugod zopet na tega ali onega voditelja lokalne aprovizacije, končno tudi na begunce, ki kupujejo živila za vsako še tako horendno ceno in tako višajo cene do neskončnosti. Gotovo je marsikje tozadevno kak nedostatek in tudi med begunci so se razvili nekateri v najhujše navijačce cen in vojne dobičkarje. Toda ni vse begunec, kar se pod tem imenom označuje. Treba je predvsem pomisliti na poplavo iz Trsta, kjer je prekupčevalstvo — podpirano po vladnem sistemu — v najlepšem cvetju. In kolikokrat morajo trpeti begunci na račun teh tržaških vojnih dobičkarjev, ki imajo med Trstom ter med slovenskim zaledem permanentno dobro organizirano ambulanco.

Deville.

Da.

Duhovnik.

Za temi slede še druge vejice, ki istotako odpadajo in sahnejo; slednjič pridejo protestantje.

Deville.

S to veliko razliko, da je bila rimska Cerkev, ko so nastopili protestantje, popolnoma zapustila božjo besedo, reformatorji pa so izrekli rešilni protest.

Duhovnik.

Pomislite, prosim — ko že moramo ostati na zgodovinski podlagi, — da vse herezije, ali vejice, ki so tekmo stotletij odpadle, enako motivirajo svoj odpad, začeniši od najstarejših pa do protestantizma inclusive: vedno so besede sv. pisma drugače razumevali, kot se je glasila tradicionalna razlaga, vedno so očitali zlorabe v sočasni cerkveni upravi (Bog naj sodi, ali je to bila gorečnost ali prevzetnost.) In vse te vejice so bile na enak način odstranjene: Poglavarstvo cerkve, ki se zaveda svoje nezmožljivosti, izreče svoj anathema — kar se pravi izobčenje. Nad prvimi herezijami so že prvi poglavarji, apostoli Janez, Pavel, Peter, izrekli ta anathema v svojih listih. Nasproti poznejšim se zbira starejšinstvo Cerkve na zborih in ker se zavedajo, da so dediti te oblasti, izrekajo isto sodbo izobčenja. Na isti način je pred 3 stoletji izobčil tridentinski cerkveni zbor protestante.

Potem pa vse te odrezane vejice enako sahnejo, ene že po nekoliko pokolenjih, druge po več, kakor dolgo pač zadostuje, ki so ga pribirali od debla; vsem pa prorokuje precej po odpadu uvelost neizogiben konec. Katoliško debla pa med tem

Toda glavna krivda teh neznosnih in žalostnih razmer je v popolni desorganizaciji vladnega sistema. Imamo toliko in toliko naredb in odredb, da se sam ne spoznaš več iz njih, toda vključ temu si navezan na samopomoč, na formalno protipostojnost, ker ako bi hotel človek le na podlagi teh raznih odredb živeti, bi že davno umrl. Vlada maši razpoke v najglavnejših centrih, manjši kraji so prepuščeni samemu sebi. Ogrska vodi proti nam izstradalno vojno, naši vladni krogi pa hvalijo blagoslov dualističnega sistema. Toda ne samo Ogrska, ampak tudi posamezne dežele zapirajo svoje meje druga proti drugi, ljudje pa, ki bi morali že uvideti ves žalosten položaj, govore še vedno o nedotakljivosti in nerušljivosti zgodovinskih mej in so slepi za vse. Gospodarstvo potom central je že davno odpovedalo. Vzgaja se korupcija, podkupovanje, nelegalnost. Transportna sredstva pešajo in odpovedujejo, krade se povsod na drobno in debelo.

Najžalostnejše so pa razmere v našem Primorju, posebno še v našem Goriškem, kjer so se begunci vrnili v svoje razrušene domove in se vrši »obnovitev« dežele. Že opetovano smo registrirali na tem mestu o obupnem klicu goriškega prebivalstva, ki se je vrnilo domov in je dobesedno umiralo lakote brez grizljaja kruha. Upali smo, da se položaj izboljša. Upali smo in čakali zaman. Danes je na Goriškem aprovizacija popolnoma odpovedala, že mesece in mesece so vasi brez moke in drugih živil. Vse intervencije na tem in na onem mestu ne pomagajo ničesar. »Storili bomo, kar je v naši moči, sedaj pa nimamo,« — se glasi odgovor.

Krompirja se ni dovolj nasadilo, ker ni bilo dovolj semena na razpolago in ljudje so bili prisiljeni, da so jedli še zelen krompir in v marsikaferi družini je pridelek krompirja že pojejen. Istotako je s pšenico in ječmenom. Koruza sicer lepo kaže, obeta biti tozadevno dobra letina, toda sedaj je še zelena in preden dozori, lahko ljudje že stokrat gladu umrjejo. Aprovizacija pa je popolnoma odpovedala. Od tu ni pričakovati pomoči. Treba je nastopiti pot samopomoči in iskati živeža na Dolenjsko in na Štajersko ali pa tja čez staro italijansko mejo. In to vključ vsem obstoječim predpisom.

Na postajah imamo žalostno sliko, ki jo gledamo s svojimi očmi v vseh krajih Slovenije noč in dan.

Žene in otroci z istradanimi, izsušenimi obrazi vsled bede, pomanjkanja in trpljenja, čakajo z nahrbtniki na kolodvorih na vlak. Pričenja se trnjeva pot. Čakajo morda cel dan in celo noč, ker so vlaki prenapolnjeni in potniki tretjega razreda pridejo zadnji na vrsto. Tržaški prekupčevalci in navijačci cen pa se vozijo udobno v vozovih prvega in drugega razreda in najdejo vedno prostor. In naposled pride revež po dolgem trudu do živil in že upa, da jih bo prinesel domov; pa pride višja oblast in mu živila odvzame. Zastonj vsa dolga pot. Končno, če tudi prinese živila srečno domov, koliko truda, koliko trpljenja je bilo treba, ne računajoč še zamude časa, ki se na teh potih samopomoči in samohranitve po nepotrebnem zabije.

Tako se obnavlja naša Goriška, tako preživljajo naši ljudje, tako ubijajo in trajajo človeške moči in sile, ki so doma tako zelo potrebne. In vsega tega je kriv vlad-

vedno ostane, kar je bilo. V vsaki zgodovinski fazi ga vidimo, kako raste; v vsakem času ga ljudje poznajo in imenujejo »katoliško«. Sekte mu zavidajo to kraljevo ime, skušajo ga sebi prilastiti, pa ne morejo. »Oni se med seboj imenujejo katoličane«, pravi lepo sv. Avgustin, »toda če jih na trgu tujec vpraša, kod se gre h katoliškemu svetišču, mu nihče ne bo pokazal svoje molivnice.« — Tako je bilo pred 15 stoletji in tako je še dandanes: Ruska Cerkev sama se imenuje katoliška, tudi angleška si prilasta to ime, vendar ti ne bo piti Anglež niti Rus, če ga vprašaš, odgovoril, da je katoličan, ali kvečjemu s kakim dostavkom, ki je pa contradictio in adiecto. To ime, ki se tako vporno drži, je samo izraz splošnega prepričanja ljudi, da imajo pred seboj isto Cerkev, ki je bila že v davni pred stoletji, ki ima brez presledka isto hierarhijo, ki oznanja isti nauk, in vedno enako cvete in rodi.

Gospodična Wilson.

To je že preveč, velečastiti gospod. Kako je mogoče reči, da katoliška Cerkev vedno enako cvete, ko je vendar znano zgodovinsko dejstvo, da se ni samo izpreminjala, ampak da je doživela najbolj temne, najbolj žalostne faze: pogane je izpreobračala z mečem, heretike s torturami, prodajala je odpustke in dobiček porabljala za luksuz, pohujševala je svet z grehi svojih pglavarjev... Ali je to cvet?

Hainberg.

Če bi bila katoliška Cerkev vedno cvetela, bi gotovo ne bilo reformacije.

Leroy.

To je res; škoda vsake besede o tem.

ni sistem, ki dejansko sili ljudi na pota kontrabande. Doma pa čakajo otroci lačni matere, kdaj prinese moko, prepuščeni sami sebi, brez vzgoje. In tudi na polodrastle otroke, ki se udeležujejo teh ekspedicij, to cigansko življenje gotovo ugodno ne vpliva.

To je sistem popolne desorganizacije. To je popolna desorientiranost in nemoč vladnih krogov. Sistem kot ga je osvetlil posl. Daszynski v zadnjem zasedanju zbornice na klasičnem slučaju, o katerem so nam nedavno poročali listi.

Daszynski je interveniral pri bivšem ministrskem predsedniku Seidlerju glede izboljšanja prehrane v Galiciji. Seidler pravi, da bo storil vse, kar je v njegovi moči ter obljublja denarno subvencijo. Daszynski pa pravi, da ne potrebuje denarja, pač pa potrebnega krompirja. Prosi, naj dovoli vlada, da bi smeli kupiti svobodno na Rusko-Poljskem za Galicijo dovoljne množine krompirja in naj vlada dá tozadevno uvozno dovoljenje. Seidler pravi ves vesel: Kar kupite krompir, pa ga pripeljite v Galicijo. Daszynski pa odvrne: Da, ekselencija, toda vaši uradniki nam tega ne dovolijo. Seidler pa tudi to pot ni v zadregi, ampak dá poslancu sledeč, za naše desolatne razmere značilen svet: »Gospod poslanec, pomagajte si. skušajte uradnike podkupiti.« — Torej tako svetuje ministrski predsednik zastopniku ljudstva.

Bliža se jesensko zasedanje parlamenta. Naši zastopniki bodo morali temeljito posvetiti v te nevzdržne in nezdruge razmere.

Hochenburger.

Značilno sliko o tem zlem duhu Stürghovskega kabineta prinaša dunajski tednik »Der Friede«:

Ni bil le slab in škodljiv justični minister.

Stara birokracija nas davi. Proč mora. Živih ljudi iz našega časa potrebujemo v naše urade. Bodo naj če mogoče izvoljenci ljudstva, izšli iz politike iz intelektualnih poklicev, iz življenja.

Strašno pa je to: ako v Avstriji postane kdaj kak parlamentarec minister, nebirokrat, mož iz delavnega in intelektualnega meščanstva — potem se imenuje Hochenburger. Tisočkrat ljubše pa nam je, da gospodujejo nad nami okosteneli birokrati, nego renegati in stremiljivci.

Pot tega moža se deli — da: deli kot nekaj prerezanega — v dva dela, katerih politični vsebini druga drugi nesramno nasprotujeta. Tu imamo predvsem nemško-nacionalnega občinskega svetnika in poslanca, skozi in skozi »narodnega«, z demokracijam programom, farježerca, nasprotnika fevdalcev, črno-rdeče-zlatega, ki je ves za visoke cilje nemškega burševstva: čast, svobodo, domovino. Polagoma prihaja na vrh; dobri ljudje, ki mislijo poštenje nego on, ga dvigajo, a on potrjuje prejem z donečimi govori. Nemstvo je ravno v nevarnosti; Badeni vlada s Slovani. Hochenburger grmi nad tiranom. Proti zatiranju, proti državni sili vidimo nemškega moža junaško nastopati. (V Badenijskem kabinetu bi pač komaj mogel postati minister.) Nekega dne pade plamenčica beseda: na vislice z vsakim ministrom, ki krši ustavo, ki uporabi § 14. Ali ga vidite, ljudskega tribuna, kako svobodno in ponosno to pravi? In avstrijsko zakonsko pravo je docela nevzdržljivo, pravi Hochenburger.

V tem, ko se to godi, sedi na fevdalskih klopek grof po imenu Stürgh. Sedi in se lepo polagoma dviga; ker je pač grof, ne prepočasi. S tenkim nosom za orodje si misli: zelo poraben mož. Dobro razločuje spodnji naglas njegovih govorov, ki ga volilni shod ni slišal. Dočim Hochenburger še obstruira ter je pol upornika, služi v njem mož, ki bo kasneje ministrski predsednik grof Stürgh, moža, ki bo kasneje justični minister dr. pl. Hochenburger.

Kasneje, ko začne Stürgh postajati zelo mogočen — v kabinetu vlega Bienenrtha je naučni minister. — pod nemško-nacionalnemu politiku, ki stoji v tem trenutku nekoliko ob strani in morda ne veruje več v uspeh svojega življenja, čisto iznenada roko. Ve, da je tu priklenil nase človeka, ki bo dovolil vsako koncesijo; in ob tem ima tako prijetno demokracijsko procelje. Ako moreš moža, ki je hotel vsakega kršilca ustave spraviti na vislice, narediti za kronskega jurista § 14. — kakšen uspeh! Sicer pa: tako tjavendan je rekel: na vislice! — to je vsekakor pravi justični minister za Stürghov sistem. Z njim se bo dalo govoriti in spraviti na vislice druge ljudi, nego je hotel prvotno.

Stürghov sistem more sploh nastati žele tedaj, ako se more opirati na Hochenburgerjev sistem. Leta 1914. stoji stvar tako, da potrebuje § 14. še političnega plaščka. Ako ga uporabi, kot vrhovni varuh justice, graški odvetnik, preizkušen ljudski zastopnik, takorekoč poslanik parlamenta pri § 14., potem bodo vsaj Nemci v Avstriji pridno držali jezik za zobmi. Kajti taki so: črno-rdeče-zlata rožeta v gumb-

nici ministra jim je važnejša, nego njegova dejanja. Tu stoji, obdan z visokim nabom, prepojen s character indelebilibis nemškega ljudskega tribuna, bojevnika proti Badeniju. Sedaj more mirno storiti baš nasprotno od tega, kar je doslej propovedoval — v očeh nemških nacionalcev ostane, kar je bil. Nič ni slišati o tem, da bi se od renegata vseh mladostnih idealov odvrnil morda goreči mladi idealisti, ljudje iz burševstva, ki pojmujejo čast, svobodo, domovino nekoliko drugače nego kabinet Stürgh - Hochenburger.

Čast? Čast grofa Stürgha je nedotaknjena. On ni ničesar zatajil, ni padel ter je, naj že bo sicer karkoli, pošten mož.

Toda oni drugi na njegovi strani je strašen. Najprej brani sebe in svojo postojanko, nato sistem. Dočim dela grof Stürgh v tej večno znameniti vladi kretanje, stoji Hochenburger v temi in izvršuje njene čine. Stürghov strah vlada v Avstriji, je pa Hochenburgerjev. Nemci v Avstriji trpe pod tiransko zlovlado ravno tako kakor vsi drugi narodi; ker je pa nemški ljudski tribun Hochenburger, bojevnik izza Badenija, pravi nosilec sistema, se ta zlovlada na tragičen način veže z nemškim imenom, z nemško idejo v Avstriji. Ta nemško-narodni parlamentarec škoduje nemški stvari desetkrat več, nego bi mogel katerikoli Badeni.

Končno plača grof Stürgh, ki je delal kretanje, celi račun. Hochenburger, ki ga je do zadnjega krila politična preteklost, kateri je javno pljunil v obraz, odide z visokimi častmi. Doživel je še strašne posledice svoje politike, a njega osebno niso zadevale. Mirno je umrl in zapustil celo dedščino svoje težke krivde ljudem, ki se mu nikdar niso izneverili, nar. zastopnikom, kot katerih predstavitelj je mogel ljudsko zastopstvo zvezati in pognati ljudstvo na rob obupa. Bil je več nego slab justični minister, več nego političen stremiljivec in ciničen tiran. Storil je isti greh proti duhu, ki se ne more odpustiti, tudi na grobu ne.

Mažarska posestna politika.

Na Ogrskem je 21.210.047 oralov obdelane zemlje, ne všteti pašnikov in gozdov. Od tega odpade 40.7 odst. na male posestnike izpod 100 oralov, a 59.3 odst. na posestnike nad 100 oralov. 40.7 odst. obdelane zemlje je razdeljeno na 99.01 odst. vseh zemljiških posestnikov, a samo 0.99 odst. — torej niti 1 odst. — ima v rokah 59.3 odst. celokupne obdelane zemlje. Te številke nam dovolj jasno povedo, kako potrebna je na Ogrskem agrarna reforma, ki bi izvedla pravičnejšo razdelitev zemlje.

Potrebo take reforme so pričeli čutiti že v začetku vojske. Tedaj je škof O. Prohazka prvi predlagal, naj se uporabijo cerkvena zemljišča v ta namen, da se preskrbe nepremožni invalidi in vojak z zemljišči. Današnja mogotca Wekerle in Szterenyi sta se takrat bavila s tem načrtom in sta predlagala, naj se vsa cerkvena, samostanska in fidejkomisna zemljišča dajo v nasledni najem v manjših parcelah tistim, ki bi sami zemljo obdelovali. Tudi v ogrskem parlamentu so govorili o posestni reformi ter je takratni poljedelski minister Tiszine vlade, Ghillanyi, povedal marca 1917 načela zakonskega načrta o tej stvari. Ali že to, kar je Ghillanyi povedal, je bilo čisto nekaj drugega kakor sprememba posestnih odnošajev v korist nepremožnih. V rokah ogrske vlade, ki se mora boriti za današnji politični mažarski sistem z reakcionarnimi sredstvi, se je spremenila ideja o posestni reformi v policijska sredstva proti »nevarnim spremembam v posestvu«, ki se vrše v škodo mažarstva in današnjih večjih in velikih posestnikov. Namesto da dajo zemljo tistim, ki jo imajo, jo je treba ohraniti tistim, ki jo imajo, to je ideja mažarske vlade. Ta načela mažarske vlade so pa naletela na odpor v tistih mažarskih krogih, proti katerim so bili tudi naperjeni vladni načrti — pri vojnih bogataših, ki so kupovali zemljišča od mažarskih plemenitašev in jim tako postali nevarni konkurenti. Zato ni prišlo do zakonskega načrta, ampak je vlada vse to uveljavila naredbenim potom.

Naredba, ki je veljala v začetku le za nekatere narodnostne stolice, je sedaj veljavna za celo Ogrsko. V ta namen so sestavili posebno komisijo za promet z nepremičninami. Glavna določila te naredbe so: Za vsako prodajo nepremičnin — torej ne samo zemljišč, ampak tudi hiš — kakor tudi za vsak zakup na več od deset let je potrebno uradno dovoljenje v ta namen postavljenega uradnega organa (na Sedmograškem so to posebne ekspoziture samega poljedelskega ministarstva v Kološvaru in Marosvasarhelyju). Brez tega dovoljenja je vsaka prodaja ali zakup neprijeten in se tak prestopok kaznuje z zaplato 6 mesecev ali globo do 2000 K. Ako oblast prodaje ne odobri, potem je poljedelski minister upravičen prevzeti tekmo 30 dni dotično nepremičnino za državo

ali pa izroči to nepremičnino osebi ali korporaciji, ki jo zopet sam imenuje. Vse to velja tudi za nepremičnine, ki pridejo na dražbo.

Z eno potezo peresa je dobila na Ogrskem ves promet z nepremičninami v roke sama država. Noben ne sme prodati svoje nepremičnine komur on hoče, noben ne sme kupiti nepremičnine, ki jo on hoče, ako tega ne dovoli država. Brez dvoma to slabo vpliva na promet z nepremičninami, na ceno zemljišč, na varnost dolgov in na intenzivnost gospodarstva. Silovito to pa žalostne politične posledice. V narodnostnih krajih naj se s to naredbo — ki je podobna pruski metodi kolonizacije — počasi iztisnejo nemažarski elementi z zemljišč in se jih nadomesti z mažarskimi. Steber mažarske hegemonije, aristokracija in plemstvo si more s to naredbo še za nekaj časa zasigurati zemljiško in na njih utemeljeno gospodarsko in politično premoč. Na tem temelju bo mažarska vlada naprej raznarodovala nemažarske narode, in sicer tako dolgo, dokler ne pride ljudstvo do besede. Takrat, ko bo imelo ljudstvo prvo besedo v mažarskem parlamentu, tedaj bo konec vseh podobnih nasilstev, čeprav v lepi obliki, in si bo znalo dobiti potrebno zemljo, da bodo mogli živeti tudi Nemažari.

Pismo iz Zagreba.

26. avgusta 1918.

Mažarsko časopisje, izvzemši par socialističnih listov, zastopa izključno šovinistično in protislovansko politiko, ki je obenem tudi »dopolnilno sredstvo« mažarske vlade v skupnih zadevah. Kar se skuha v dunajskih političnih loncih, to se pogreva še dolgo v Budimpešti, in ne redko se zgodi, da zavira mažarska žurnalistika dunajsko kosilo po dolgem času za svojo lastno večerjo. Saj je znano, da ima mažarsko leto celih trinajst mesecev, kadar je treba »varovati« interese krone sv. Štefana.

Ravno v kraljevskem tednu je priobčil skrajno šovinistični »A Nap« članek, ki se tiče prehranjevalne akcije jugoslovanskih otrok, katere pošiljajo jugoslovanski krogi na Hrvaško, da propagirajo z njimi in v njih »jugoslovansko izdajstvo«. Zdi se skoraj neverjetno, da Mažari niti dobrotelnih naprav za rešitev naših otrok ne morejo ločiti od politično-agitacijskih sredstev. Kakor pravijo, je omenjeni članek v temi zvezi z denunciacijo s strani tukajšnjih frankovcev, ki bi radi še enkrat vsaj nekaj pomenili pred svojo sigurno in sramotno smrtjo. Tako početje je naravnost zločin na našem narodu in zlasti v sedanjih časih, ko je jugoslovansko vprašanje priznana stvar. Se razume, da je moral tudi revolverski »Az Est« priobčiti svoj komentar v tej silno nevarni jugoslovanski propagandi. Ker pa komar ne piči komarja, se je oglasilo tudi dunajsko židovsko časopisje s pripombo, da so na Dunaju že davno vedeli za vse to! Tako skušajo naši narodni sovražniki otemniti celo najbolj humanitarne akcije in se pri tem poslužujejo naravnost sramotnih laži. Žalostno je dejstvo, da jim pomagajo pri tem Judeževem delu ljudje, ki so izšli iz našega troedinega naroda, ki pa so se podali za par osebnih koristi našim največjim sovražnikom. Dobro in tolažilno je, da ni teh ljudi ravno preveč v naši sredi.

Ni čudno, da je vzbudila omenjena denunciacija opravčeno ogorčenje med narodnimi in zavednimi Hrvati. Skoraj istočasno pa je odrekel neki znan gospod, katerega narodno prepričanje je pod ničlo, vsako pomoč v korist ubogi in sestrađani jugoslovanski deci. Ta mož je čutil v sebi neke vrste dolžnost, da ni samo zavrnil od kralja priporočeno akcijo, ampak jo tudi sramotil prav po mažarskem načinu.

Take reči se godijo v času, ko bi se morali strniti vsi v čvrsto falango, da brani nimo svoje najsvetejše pravice, katerih nam ne more iztrgati noben frankovec in še manj mažarsko časopisje.

Te dni se je poslovlj dalmatinski narodni zastopnik dr. J. Smoldaka, ki se po štiriletnem pregnanstvu in trpljenju vrača v Split, kjer ga bo ondodno prebivalstvo sprejelo z nenavadno slovesnostjo.

Mariborsko pismo.

Maribor, 26. avgusta 1918.

Ni ga skoro dneva, da ne bi se dogodil na mariborskem trgu kak škandal in naravnost čuditi se treba, da naši kmetje pri teh razmerah sploh prinesejo še kaj na trg, kjer so izpostavljeni vsem mogočim šikanam in osebnim insultom. Pred nekaj dnevi je zopet pripeljala neka kmetica na trg voz jabolk. Prodajala je jabolka v nekaj maksimalnih cen. Toda naši purgarji in purgarke, ki plačujejo branje vsako odušeno ceno, bi hoteli, da jim dajo kmetje svoje pridelke pol zastonj. Zato so jim bile tudi cene teh jabolk previsoke in zahtevali so od navzočnega redarja, da posreduje. Ta pa je odklonil vsako intervencijo, ker se je prepričal, da prodajalka ni pekorala najvišjih cen. Sodrga — tudi taka v slovenskih kraljih — je nato kratkoma

naskočila voz, čemur se je pa kmetica energično uprla ter sodrgo nagnala z dežnikom. Ker kmetica ni pustila, da bi jo kar pri belem dnevu oropali, so nekatere teh žen imele drzno čelo, da so se ponovno pritožile pri tam službujočem redarju. Ta pa, ki je videl, da ima kmetica popolnoma prav, je tudi to pot odklonil vsako intervencijo. Tedaj pa se je prikazal na trgu — menda ker ga je nekdo od te častite družbe pozval — dr. Ure od mestnega gospodarskega sveta ter izjavil, da so jabolka manj vredna — v resnici so bila jabolka prvovrstna — in na podlagi tega odredil ceno na 80 vin. za kilogram. Prehranjevalni urad pa je določil prevzemno ceno za jabolka na debelo z 1 K 30 v. za kilogram. Kmetica je na to odredbo dr. Ura odgovorila s tem, da je cel voz jabolk prodala neki branjevki, ki jih je spravila v svoje skladišče, tako, da ni imel nihče nič od njih. Pozneje pa pridejo na trg po 2 kroni in še dražje.

Nikakor nam ne pride na misel, da bi opravičevali visoke cene. Saj moramo pod pezo teh cen dovolj trpeti vsi, ki ne spadamo med vojne dobičkarje, posebno pa občutimo to oni, ki smo navezani na nizke plače, ki so se le malo ali nič povišale v primeri z mirnimi časi. Toda vzlic temu bi bilo krivično, ker bi za te visoke cene delali odgovorne le kmete. Saj se niso podražili le kmetijski pridelki, ampak v še veliko večji meri industrijski proizvodi. Vse se peha le za dobičkom in kmetu ne smemo zameriti, ako gleda, da proda svoje pridelke čim dražje. Zameriti pa moramo vladi, ki nima toliko volje in moči, da bi pripomogla do veljave svojim lastnim naredbam. Anarhija, ki vlada glede cen v vseh panogah, je najboljši dokaz za popolno impotenco avstrijske vlade. Kriva je temu seveda vojna, a kriv je še več sistem, ki je ravno pokazal, da je popolnoma nevzdržljiv. Anarhija na političnem, anarhija na upravnem, anarhija na gospodarskem polju: Vseposod vsesplošni kaos.

Kot prilog k tem groznim razmeram je tudi vprašanje jajc.

Presojevalnica cen je odločila najvišjo ceno pri kmetu s 26 vin. in v prodaji na drobno z 32 vin. za komad. Toda v resnici je danes tržna cena za jajca 70 do 80 vin. za komad. Najlepše pri tem pa je, da je prehranjevalni urad mariborskega okrajnega glavarstva v nekem razglasu pozval kmete, naj oddajo pri nabiralnicah mleka prostovoljno jajca, ki se jim bodo plačala po 60 vin. komad. Vzlic temu pa bi bila kmetica, ki bi zahtevala za jajce 60 vin., kaznovana, ako bi jo ovadil.

Toda vseh teh razmer, povzročenih po vojnih dogodkih in po nezmoglosti vlade, ljudje okoli »Marburger Zeitung« seveda ne razumejo. Zato vidi ta list vedno le enega sovražnika: slovenskega kmeta. Govori o »Angležih« v lastni deželi in zahteva, da se vsak kmet, ki bo zahteval odušne cene, izroči sodnji.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 28. avgusta. Uradno:

Italijansko bojišče.

Na fronti v gorah so živahno delovali poizvedovalci.

Albanija.

V Albaniji smo v bojih z zadnjimi oddelki pridobivali tal.

Načelnik generalnega štaba.

Bitka na Francoskem.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 28. avgusta. Uradno:

Bojna skupina kraljeviča Ruperta.

Pri Langhemarcu in severno od Lyse smo odbili delne napade sovražnika.

Armada generala pl. Belowa (Otona) se je zapletla včeraj zopet v težak boj. Težišče angleške napada je bilo južno od Scarpe. Z nastopom oklopnih voz v množicah in angleške ter kanadske pehote je poskušal sovražnik na obeh straneh vojne ceste Arras-Cambrai iznova izsiliti, da prebije. Naše v črti Pelves — vzhodno od Monchyja — Croisilles boreče se čete: — pomorjanski, zahodno pruski, hesenski-nasavski in alzaški polki —, so s silovito premočjo ljudi in materiala zgodaj jutraj izvajali sovražni sunek v ljutem boju tik vzhodno od Pelvesa, pri Visu en Artoisu in pri Croisillesu ujele. Skupno z virmenberškimi bataljoni so izalovile popoldne s ponovno močjo v gostih vrstah na vojni cesti izvajane sovražne napade. Večkrat ponavljani navalni sovražnika proti Boiryu Notri Dami in severno od Croisillesa so omagali.

Sovražnik je imel včeraj najtežje izgube. Veliko oklopnih voz so topovi in metali min iz najprednejše črte uničili. Baterije rezervnega poljskega artiljerijskega polka št. 26 so streljale; pripeljale so se odprte pred našo pehoto, iz najbližje daljave v strneno črto sovražnika. Boj se je

okoli popoldne razširil tudi na severni breg Scarpe in proti jugu do Moryja; tam so odbili večkratne sovražne napade.

Sila sovražnih napadov na obeh straneh Bapaumeja je zaostajala za prejšnjimi dnevi. Angleži, ki so izvedli na obeh straneh mesta presnetljive sunke s pripravo artiljerije, toda brez nastopa oklopnih voz, so povsod odbili.

Anglež je severno od Somme izvajal silne napade na naše nove črte med Flersom in Curlujem, ki smo jih odbili in vzeli s protinapadom Flers in Longueval, v katera je sovražnik začasno vdrl.

Južno od Somme so se izalovili delni sovražni sunki.

Med Sommo in Oiso smo odstavili svoje črte od sovražnika in smo mu torej brez boja izročili razvaline Chaulnesa in Roye. Z našo uspešno obrambo smo prisilili sovražnika, da je z 20. t. m. ustavil napade na tej fronti. S tem smo omogočili, da smo brez spopadov izvedli naše premike, ki smo jih v zadnjih nočeh izpeljali popolnoma nemoteni po sovražniku.

Med Oiso in Aisno se je bojno delovanje omejevalo na manjše pehotne boje.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Ob Vesli so izalovili meklenburški grenadirji vsled krepkega nastopa njih voditelja, nadporočnika Boelckeja grenadirskega polka št. 89, napad Američanov na Bazoches. Badenske čete so vzele z naskokom Fismette v dolini Vesle. Pri obeh podjetjih je imel Američan težke izgube in nam je prepustil nad 250 ujetnikov.

V Argonih smo ujeli pri z uspehom izvedenim sunkom Italijane.

Berlin, 28. avgusta zvečer. Uradno: Jugovzhodno od Arrasa so se izalovili ponovljeni prebijalni sovražni poskusi. Severno od Bapaumeja in severno od Somme so omagali angleški napadi s težkimi izgubami za sovražnika. Med Sommo in Oiso so se bili boji na predpolju naših novih postojank. Krvavo smo odbili napade Francozov, ki so jih izvajali severno od Aisne. pl. Ludendorff.

Pred novo ofenzivo.

Rotterdam, 28. avgusta. Reuter poroča: Pri vseh dosedanjih napadih maršala Focha niso se uporabljali ameriških čet, ki jih drže v rezervi za lastno veliko ofenzivo, katero nameravajo šele pričeti.

Washington, 27. avgusta. Reuter: Senat je sprejel vojaško predlogo.

Španska in Nemčija.

O razmerah med Špansko in Nemčijo se ne poroča veliko. Položaj nam še ni popolnoma jasen, dasi se zatrjuje, da se je spor poravnal. Angleži in Francozi delajo na to, da pritegnejo Špansko v vojsko. Nizozemci komaj prikrivajo svojo nevoljo, ker je Nemčija odnehala Španski, medtem ko Nizozemski ne nadomesti potopljenih ladij. Nizozemci pravijo, da bo Nemčija porabila sedanjí spor s Špansko za to, da na lep način konča podmorsko vojsko in se obenem odpove velenemski hujskajoči politiki. O položaju samem se poroča:

Posveti španskega ministrskega predsednika z Angleži.

Gení, 28. avgusta. »Radio« poroča: V San Sebastianu sta se posvetovala o važnih zadevah španski ministrski predsednik Dato in angleški veleposlanik, ki se je precej nato odpeljal v London. »Temps« objavlja iz Barcelone podrobna poročila o položaju. V Barceloni je težišče agitacije proti vojski. (Kar tiče Barcelone, se je pred meseci poročalo o velikih demonstracijah, ki so jih vpriparjali z namenom, da prisilijo špansko vlado na vojsko v zvezi z entento. O. u.)

Nemiri v Barceloni.

Haag, 28. avgusta. Reuter poroča iz Madrida: V Barceloni prirejajo stavkujoči delavci splošno stavko. Pri spopadu z vojniki in s policijo so ubili 25 oseb.

Položaj resen.

Berlin, 28. avgusta. Tukajšnji poučeni krogi si ne prikrivajo, da so nemško-španski posveti resni. Iz izjav raznih državnikov pa sklepamo, da Španska niti ne želi vojske in ne misli prekiniti zvez z Nemčijo. Gre za gotova jamstva, da bo spoštovala Nemčija špansko mornarico in po vladni rekvirirane ladje. Za vznemirjenje ni poudarila, ker je sedanja vlada s kraljem na čelu večkrat dokazala, da hoče držati nevtralnost.

Berlin, 28. avgusta. Nasproti hujskajočim angleškim in francoskim poročilom smatrajo tukajšnji poučeni krogi, da je špansko-nemski pripetljaj rešen vsled odjenjivosti Nemčije. Ševeda se je to doseglo le, ker ni zahtevala Španska vlada pretiranih zahtev. Dato je naznanil, da ne zahteva za dosedaj potopljene ladje nobene odškodnine, marveč le za tiste, ki jih v bodoče potopijo. Za vsako v bodoče potopljeno ladjo bo zaplenil primerno nemško ladjo v španskih pristaniščih. Španski ministrski predsednik je vrtistavil, da je zaplenil

španska vlada vse nemške ladje zato, da ne bodo mogle več tihotapiti ententi v korist; vsled česar Nemcem ni potrebno več napadati španskih ladij.

Berlin, 28. avgusta. »Daily Mail« poroča: Govori se, da je Nemčija sprejela načelno zahtevo španske verbalne note, a si je pridržala gotove pogoje za trgovino Španske z ententnimi državami.

Nizozemci zavidavajo Špansko.

Haag, 28. avgusta. Nizozemsko časopisje se zelo zanima za poročila, da je Nemčija sprejela špansko verbalno noto, »Nieuwe Courant« vprašuje, kako mora Nemčija gotovi nevtralni državi nekaj dovoliti, česar drugi odklanja. Morebiti je Nemčija izrabila to priliko za to, da se do stočno izmuza iz poostrene podmorske vojske in da manifestira proti velenemcem, kar bo v Angliji gotovo dobro vplivalo.

Dogodki v Rusiji.

EVROPSKA RUSIJA.

Rusko uradno poročilo.

Moskva, 26. avgusta. (K. u. Agentura.) Istočasno s poročili o velikih zmagah naših armad na češko-slovaški fronti se tudi poroča, da se naša armada spopolnjuje z mladino. Sovraštvo med kozaki in Čehoslovaki se vedno bolj poglablja in se zato pojavljajo neprestano spopadi. Kirgizi na Uralu pričakujejo nestrpno prihoda sovjetov čet, da proglase kirgiško federativno republiko. Načelnik vzhodne fronte opozarja na junaštvo železničarjev na češko-slovaški fronti.

Angleško poročilo.

London, 28. avgusta. (K. u. Reuter.) Iz Arhangelska 18. t. m.: Uradno: Bojne sile zaveznikov so razkropile rečno brodovje boljševikov. V več vseh na južni obali Belga morja je lakota.

Boljševiki in diplomacija entente.

Moskva, 26. avgusta. (K. u. Agentura.) Ententino časopisje vzdržuje trditve, da so zaprli v Moskvi zastopnika angleške diplomacije Bruceja Lockhorda. To je laž. Tudi ameriški konzul Poole je v Moskvi popolnoma na varnem. Če se jim zagotovi svobodno spremstvo skozi Nemčijo, lahko precej odpotujeta iz Rusije. (Pristavek Wolffovega urada: Svobodno spremstvo je Nemčija že dovolila.)

Moskva, 26. avgusta. (K. u. Agentura.) Poroča, da so sklenile entente velesile, da obdrže nekdanja ruska poslaštva v deželah entente. Poslanikom so pa izročili sredsiva za poslovanje le s pogojem, da ne pripoznavao boljševikov in da se bore proti njim.

Moskva, 26. avgusta. (K. u. Agentura.) Ententino časopisje trdi, da so zadržale oblasti sovjetov brzozavke ameriškega veleposlanika Francija. Ta poročila so popolnoma izmišljena.

Meklenburčan odklonil finsko kraljevsko krono.

Berlin, 28. avgusta. (K. u.) Meklenburški vojvoda Friderik je obvestil Wolffov urad, da se njegovo ime spravlja po krivici s finskiim prestolom. Finci so mu sicer prvotno ponujali finsko krono, a vojvoda ni v zvezi s temi kombinacijami. Če bi ga izvolili za kralja, bi odklonil.

BOJI V SIBIRIJI.

Japonsko poročilo.

Tokijo, 21. avgusta. (K. u.) Uradno: Transbaikalski kozaki, ki so se pridružili sovražniku, so se večinoma vrnili domov. Sovražnik, ki stoji pri Davriji, šteje zato le še približno 3000 mož. Del sovražnih čet je prodiral v pokrajini severno od Grodekova, a so jih odbile ruske čete. Na našem desnem krilu ob Usuriju je nadaljeval sovražnih svoje napade do noči 18. t. m.; odbili smo ga. Od takrat ni poskušal napadati.

Tokijo, 24. avgusta. (K. u. Reuter.) Uradno: Halimkov oddelek, ki je stal blizu Antonovke, so napadle 20. t. m. premočne sovražne sile. Oddelek se je umaknil. Če he so tudi prisilili, da so se umaknili. Nekaj japonski oddelek jih je sprejel blizu Sojattine, nakar je zavzel Kalinkovo s pomočjo Francozov in Čehov Sojattino. Japonci, ki so krili umik, so nekaj ljudi izgubili.

Čete entente prodirajo proti Usuriji.

Vladivostok, 24. avgusta. (K. u. Reuter.) Konzuli so prosili vojaške pomoči, da razorože čete generalov Pleškova in Horvata. Njih nasvetu najbrže ugodijo. Splošen pohod zveznih čet proti fronti ob Usuriju se je pričel. Boljševiki so se umaknili 6 milj.

Preobrat generala Pleškova.

Vladivostok, 25. avgusta. (K. u. Reuter.) General Pleškov je v Horvatom imenu izvedel državni preobrat. Izdal je ukaz, s katerim je izjavil, da so podvržene njegovemu poveljstvu tudi ruske sile na daljnem Vzhodu. Po izdani protipropagandni sibirski vlade proti generalu Horvatu je prostovoljna armada v množicah prestopila k Horvatu. Kr se at prelivala.

Pripetljaj na meji Mehike.

New York, 28. avgusta. (Kor. urad.) Reuter poroča: Iz Nagale v Arizoni se poroča, da je poskušala neka ameriška straža zabraniti Mehikancem prekorati mejo. Mehikanci so nato pričeli onstran meje streljati na Američane, ki so jih več ranili. Streljanje je bilo splošno. Izgube Mehikancev cenijo na 100 mrtvecev in še enkrat toliko ranjenecv.

Vojni smotri entente.

Genf, 28. avgusta. Polkovnik Freyler je sporočil »Journalu de Geneve«: Wilson je svoj čas vprašal zahodne velesile in njih zaveznike, kakšne vojne smotre da imajo, nakar so mu podali sledeče zahteve, katerim se je Wilson brezpogojno pridružil: Obnovitev Belgije, Srbije in Črne Gore s primerno odškodnino.

Zveznim velesilam se vrnejo vsa izrgana jim ozemlja.

Osvoboditev Italijanov, Srbov, Rumunov, Čehov in Slovkov od tuje nadvlade.

Osvoboditev narodov, ki ječe pod turškim trinoštvom.

Ustanovitev Poljske kot samoupravne vlade.

Ustvaritev jamstev proti pruskemu militarizmu.

Politične novice.

+ Shod S. K. Z. v Solčavi. Dne 1. septembra se vrši v prostorih g. Herleta shod S. K. Z., katerega je sklical poslanec dr. K. Verstovšek. Lučani in Solčavani, si na shod!

+ Manifestacija Gornje savinske doline. Za 25. t. m. je poslanec dr. Verstovšek napovedal shod pri Sv. Frančišku. Dr. Michl v Mozirju ga je prepovedal in namestnik Clary mu je pritrdil. Ministrski predsednik baron Hussarek in notranji minister pl. Geyer, na katere se je obrnil poslanec s pritožbo, češ da si slovensko ljudstvo ne pusti dopasti nemškega kurza, sta se v odgovorih izgovarjala na deželno vlado. Znani vodja ekspoziture dr. Michl je prevzel naloge agitatorja proti shodu; ne samo da je dal razglasiti po občinah v celem okraju, da je shod prepovedan, je celo osebnost opozarjal ljudi, da ni shoda in naj ne gredo k Sv. Frančišku. Dr. Verstovšek jih je pa vabil na romanje. In prišli so od vseh krajev. Ljubenci so prišli vsi. Zadrečani, zlasti Bočani in Gornjegrajski so se deloma pripeljali, deloma dospeli peš v velikanskem številu; vrlo so bili zastopani Rečičani in Lučani. Na predvečer so se zbirali na Ljubnem žandari; od vseh okrajev so jih sklicali do 30. Vodil jih je dr. Michl sam s slavnim Müllertom. Ob tretji uri so stopili v službo. Vodja ekspoziture je izjavil poslancu dr. Verstovšku, da ne sme govoriti niti besedice. Seveda prišlo je drugače! Michl je bil poslancu vedno za petami; kot nekdanji policijski uradnik v Trstu si je domisljal, da spretno izvršuje svojo nalogo. Toda poslanec ga je neusmiljeno gonil sem ter tja; hudomušne opazke so padale na uniformiranega gospoda. Dr. Michl je sikal same jeze, ker je bil res v jako žalostnem položaju, da so ga celo ljudje pomilovali, ki so se zgražali zaradi prepovedi. Dekleta, gospodične, žene in moški so peli narodne pesmi; pesem za pesmijo se je razlegala po lepi Savinjski dolini. Živila Jugoslavija, živel Jugoslovanski klub, živilo dr. Verstovšek, živilo Čehi in Poljaki je donelo komisarju in žandarjem na uho. Ob peti uri se vlije ploha; zborovalci bežijo v obe bližnji gostilni. Dr. Verstovšek si oskrbi velik dežnik in se sprehaja na prostem; komisar v lepi novi uniformi je moral ostati tudi na prostem. Kar curkalo je od nje, moker je bil kot miš. Ta prišljena služba je trajala do pol 8. ure zvečer. Le polagoma so se razšli ljudje, navdušeni za Jugoslavijo. Prepoved je le koristila ter še bolj utrdila Savinjsčane v veri, da Jugoslavija mora priti.

+ Preosnova ustave in vlada. Z ozirom na zadnje vesti o vladnih načrtih glede ustavne reforme se uradno ustanavlja, da smatra vlada pripravo za revizijo ustave ob varstvu vseh enotnih interesov države kot eno svojih najvažnejših nalog. O svojih namerah v tem oziru bo javnost brez obotavljanja obvestila. Sedanje stanje dotičnih predelov pa nikakor ne dovoljuje, da bi se vladni načrti že sedaj objavili.

+ Pogajanja za davčno zasedanje. Pogajanja ministrskega predsednika z voditelji strank se nadaljujejo. 28. t. m. je sprejel ministrski predsednik poslanca vit. pl. Wassilka in Friedmanna. Za danes sta povabljeni ukrajinska poslanca dr. Petruševič in dr. Konst. Levickij, ki bosta v imenu svojega kluba poudarila svoje strogo opozicijsko stališče in ga utemeljila s tem, da je stal ministrski predsednik v preloženem stiku s Poljaki. Zahtevala bosta, naj se ob obnovitvi dežele zadostno vpošteva vzhodna Galicija in druga ozemlja, kjer prebivajo Ukrajinci. — Predsedstvo češkega sveta je povabljenost za pri-

hodnji četrtak. — Včeraj je imel pogovor z ministrskim predsednikom zbornični predsednik dr. Groß. Sedanja pogajanja ministrskega predsednika tičejo predvsem sklicanja finančnega odseka, kjer naj bi se ustvarila deložnost in večina za davčne predloge. Od poteka teh pogajanj je odvisno, ali se skliče parlament na posebno davčno zasedanje ali pa šele jeseni.

+ Parlamentarna ušibanja. »N. Fr. Presse« poroča, da se skliče parlament začetkom oktobra. Z rešitvijo novih davkov, proračunskega provizorija in ostalih poročil odsekov se bo mudila zbornica do konca novembra. Potem je računati tudi z zasedanjem delegacij in rešitvi se mora vprašanje o podaljšanju mandata.

+ Upravne izpremembe na Češkem se ne izvrše pred jesenskimi zasedanjem parlamenta, marveč šele v decembru, tako poroča »Neue Freie Presse«.

+ Naredba o zvišanju najnižjih plač in pokojnin pravoslavnim duhovnikom v Dalmaciji na podlagi zakona z dne 28. marca 1918 je izšla te dni.

+ Predsedstvo izvršilnega odbora češke agrarne stranke je imelo te dni sejo. Sklepali so med drugim o ustanovitvi okrajnih gospodarskih svetov. Sklenili so, da bodo proti raznim nakupovalcem, ki delajo z vednostjo in deloma s pomočjo političnih organov, nastopili pri nadzorstvenih oblasteh, da temu tihotapskemu kupčevanju napravijo konec. Klub agrarnih poslancev se naprosi, naj nastopi radi odpoklica delavnih moči, ki so bile na razpolago za najnujnejša poljedelska dela.

+ Cesar Karel obiskal bavarskega kralja. Cesar Krel je obiskal 28. t. m. v Monakovu bavarskega kralja Ljudevita. Sprejem je bil nad vse sijajen in prisrčen. V Monakovo se je cesar Karel pripeljal ob pol 12. dopoldne, iz Monakova se je odpeljal ob 5. popoldne v grad Wartholz pri Reichenau.

+ Konference češke, poljske in jugoslovanske omladine v Zagrebu. Na konferencah mlade češke, poljske in jugoslovanske generacije, ki so se vršile v Zagrebu dne 24. in 25. avgusta in katerih so se udeležili delegati iz Češke, Galicije, Hrvatske, Kranjske, Bosne, Dalmacije in Istre, so sprejeli soglasno sledeče resolucije: I. Mlada generacija treh narodov, ne glede na stranke, izjavlja, da se pridružuje načelom, izraženim v resoluciji praškega kongresa z dne 17. maja 1918 in bo delovala na to, da se ta načela tudi udeleži. II. Konstatira, da je vsled mednarodnega razvoja in vojnih dogodkov postalo vprašanje češke, poljske in jugoslovanske države enotno vprašanje, ki se more rešiti samo temeljem istega temeljnega predpogoja. III. Prepričana, da je vprašanje svobode vseh treh narodov nerazdružljivo, poziva člane in stranke teh narodov, da pod tem peslom prično brezobziren boj. IV. Zveza teh narodov, v zvezi svobodnih narodov, je jamstvo za obstoj in razvoj (dalje zaplenjeno) tudi po vojski, kot je tudi jamstvo mednarodnemu miru.

+ Za zjedinenje krščanskih cerkva. Z ozirom na sklep ruskega cerkvenega zbora v Moskvi, da ustanovi poseben odsek za zopetno združenje vseh krščanskih cerkva, piše katoliški »Linzer Volksblatt«, da bi bilo pač presoditi, kaj bi bilo za razvoj potrebujejo časa. Toda vendar je tu storjen začetek za izpolnitev besed o enem pastirju in eni čredi, katere obljuba nam je dana. Ne smemo prezreti, da se tudi z druge strani, namreč iz Rima, že stoletja z vsvo resnostjo dela za ta veliki cilj. Že Pij IX. je l. 1862. ustanovil poseben oddelek propagande za zadeve pravoslavne cerkve. Leon XIII. je l. 1894 izdal konstitucijo za varstvo cerkvenstva orientalcov. In sedanjí papež je pred letom dni ustanovil poseben zavod za proučevanje grško-cerkvenih stvari. Temu so se pridružila prizadevanja plemenitih in učenih mož za uresničenje velike misli, ki je kakor malokateri vredna, da ji najboljši posvetijo svoje najboljše moči.

+ Mednarodni mirovni urad v Bernu o miru. Odeška mirovna liga je poslala mednarodnemu mirovnemu uradu v Bernu sledeče pismo: Odeška mirovna liga smatra, da je sedanjí čas primeren za redni mirovni kongres in prosi za takojšnje sklicanje kongresa v nevtralnem Švico. To je edina pot za hiter konec strašne človeške borbe, ki uničuje vsa duševna in materialna kulturna dela človeštva. Podpisani: Predsednik Boris Lemeš Lemešinskiy.

— Urad v Bernu je odgovoril, da more mirovni kongres sklicati le mednarodni svet mirovnega urada in da bi se moral tedaj prej vršiti sestanek članov tega sveta. Žal, da so moralne in materialne težkoče, ki že tri leta onemogočajo sestanek članov sveta, postale še večje in jih ni mogoče odstraniti. Urad je mnenja, da dolžnost pacifistov sedaj ne obstoja v tem, da bi zopet napravili mir, da bo trajen, ne v tem, da se napravi konec sovražnostim, marveč da se pripravi pot svetovnemu redu, ki bo onemogočil zopetno vojsko, svetovnemu redu, ki bo postal moč v službo pravice in svobode

narodov, kakor ga proglašala Wilson.

+ Vojaški oproščenci na Češkem. Češki agrarni poslanec Bradač je bil te dni pri domobranskem ministru v stvari vojaških oproščenj. Navzoč je bil tudi general Barwik. Poslanec se je pritoževal nad odklonilno prakso oproščevalne skupine. General Barwik je odvrnil, da Češka nima razloga za pritoževanje, ker ima večje število oproščenecv nego druge avstrijske dežele.

+ Sonnino spreminil svoje stališče. Sonnino je sprejel 24. t. m. predsednika jugoslovanskega odbora dr. Trumbića, katerega je že prej zaslusal v vojnem odseku italijanskega kralja. »Secolo« poroča: Sonnino je sklenil, da se v vprašanju narodne politike umakne. Sonnino in Orlando sta se popolnoma sporazumela, vsled česar pričakujejo, da Italija pritrdi angleški izjavi o neodvisnosti Čeho-Slovakov.

+ Pisarije o miru. Neki bankir, ki je prišel na Dunaj z Angleškega, je poročal o občutju v Angliji: Oficijelne kroge še vedno vodi nazor, da morajo Nemčijo kaznovati; z njimi se strinjajo najširši sloji prebivalstva. Miru prijazna stremjenja so brez pomena. Industrijski in borzni krogi zelo žele, naj vzamejo Nemčiji kolonije. Cecilov odgovor dr. Solfu je posledica teh stremljenj. Kljub Wilsonovemu programu se povsod širi živahna želja Anglije, da se nemške kolonije več ne vrnejo. Misli se na to, da se izroče nemške kolonije Franciji, da odpomorejo njeni gospodarski slabosti, ker noče nihče nositi vojnih stroškov Francije. Iz Rotterdamu se poroča, da obravnavajo vsi londonski listi vprašanje miru. Trdijo, da lahko Nemčiji vsilijo mir. »Daily Mail« piše: Ne moremo se pogajati s ponomnimi diplomati.

+ Zvezni nemški svet, odsek za zunanje stvari, bo zboroval pod predsedstvom bavarskega ministrskega predsednika dr. pl. Dandla v ponedeljek popoldne.

+ Združene države in Italija. Neki amsterdamski list poroča, da so sklenile Združene države z Italijo pogodbo, po kateri smejo v Združenih državah bivajoče službeni dolžnosti podvržene Italijane vpoklicati pod orožje; kar velja tudi za državljane Združenih držav, ki stanujejo v Italiji.

+ Masaryk je v imenu Čeho-Slovakov poslal Balfourju brzojavko, v kateri se zahvaljuje, ker je Anglija pripoznala Čeho-Slovake za zaveznike. Zagotavlja s prisojo, da se bodo osvobodili narodi najtesnejše duševno in politično naslonili na Anglijo kot njeni zvesti zavezniki, da tvorijo trdnjavo proti panžermanizmu.

+ Izjava angleškega kralja. Ženeva, Londonski poročevalec »Giornale d'Italia« je bil v avdienci pri angleškem kralju, ki je izjavil: Razgovori s Fochom in z drugimi poveljniki entente na začetku so mi zagotovili, da sme entente računati s popolno zmago.

+ Američanov je v Franciji 32 divizij.

+ Kuba proti mirovni propagandi. Predsednik Kube je izdal dekret, s katerim grozi mirovni propagandi z interniranjem, deportacijo in zaplenbo premoženja.

+ Kdaj se bo končala vojska? Polkovnik Repington je pisal te dni: Vsled modrosti Američanov upravičeno upamo, da bomo mogli vojaški stroj Nemčije uničiti 1919 ali 1920. — V istem smislu piše tudi »Le Temps«.

+ Roosevelt za popolno zmago. Amsterdam, 26. avgusta. (K. u.) Roosevelt je v nekem govoru zahteval, da se mora vojska odločno nadaljevati, dokler se ne doseže popolna, silna zmaga.

Gonja proti ljubljanskemu knezoškofu.

Po ljubljanskih slavnostih so nemški listi na dano parolo začeli sistematično gonjo proti ljubljanskemu knezoškofu, o kateri smo že na kratko poročali. Vsa židovska peresa so se razgibala od »Preše« do »Fr. Stimmen«. V vseh varijacijah od milega ječanja, kaj bo na Slovenskem z vero, do hripavega tuljenja alpskih lovonromovskih lističev se je razlegah en sam motiv: ljubljanski škof mora proč! Dr. Susteršič in dr. Lampe sta našla v uredništvih onih listov, ki naš narod sovražijo, obilo zaveznikov in sta slednjič doživela zadoščenje, da so se njune politike oklenili nele dunajski borzizanci, ampak tudi vsi drugi pokvarjeni elementi v Avstriji. Priznati moramo, da naša trditve, kako sta osamljena, ni bila povsem točna.

Skozi včerajšnje nemške liste se vleče kakor morská kača naslednja notica: V najnovejši številki škofijskega uradnega lista za ljubljansko škofiijo objavlja knezoškof dr. Jeglič pastirsko pismo na duhovščino, v katerem ji kot cerkveni nadpastir nalaga dolžnost, da deluje za politiko jugoslovanske deklaracije in jo z živimi besedami roti, naj pristopi vseslovanski ljudski stranki. Knezoškof dr. Jeglič je tudi pokrovitelj katoliškega tiskovnega društva, katerega listi z vsvo vnmogo uganjajo jugoslovansko agitacijo. Ker je bila

večina članov s to politiko nezadovoljna, je knezoškof dr. Jeglič prepovedal sklicanje obnega zbora tako dolgo, dokler ne bi mu bila s sprejetjem novih članov zagotovljena povoljna jugoslovanska večina. V resnici se je občni zbor proti določbam pravil zavladeval štiri leta. Na naposled vršedem se občenem zboru so škofovi kandidati dobili večino.

Duhovniki, ki so dotično »pastirsko pismo« brali, vedo, kako je ta vest tendenciozno zavita. V svojem oklicu »Duhovnikom« opozarja škof na versko škodo, ki se godi v župnijah, kjer se duhovniki odtegujejo S. L. S., in jih zato poziva k složenemu političnemu delovanju. Do takega poziva je škof imel kot državljani pravico, kot poglavar svoje cerkve pa celo dolžnost. Vse to ne ovira krščanske »Reichsposte«, da bi se ne postavila v fronto ostalih nemško-šovinističnih listov in da bi korakala z njimi vred proti cerkvenemu knezu.

Ta gonja je sistematična in teče vzporedno z zahrbtnimi spletkami, katerih niti se začenejo v Ljubljani. »Reichpost« je tako preprosta, da teh svojih zvez ne tají. V svoji predvčerajšnji številki ponatiskuje ves ostudni članek »Resnice« o ljubljanskih slavnostih — kdo ji ga je prevečel, je jasno. Takoj za tem člankom pa prinaša pod istim zaglavjem zgornjo notico, da tako svetu jasno polkaže, kako sta obe poročili sorodni po svojih ciljih. Pzabila pa je povedati, da korespondenci Herzog, ki je ono notico raztrosila po nemških listih, dopisuje iz Ljubljane g. Ivan Štefe, ki ni le posestnik kinematografa, ampak opravlja podoben posel tudi kot glavni urednik »Novic«. Ta list je vendar znamenit: njegov urednik zalaga židovske žurnale z noticami proti škofu, kakor zalagajo židovske tovarne njegov kino s filmi.

Našemu človeku mora kri zavreti, ko vidi to sramotno početje. Dunajski in ljubljanski škof sta se združila, da dikreditirata našega vladiko, ki je pomladil in utrdil cerkev na Slovenskem in ki danes stopa na čelu jugoslovanskega episkopata s svojim ljudstvom vred proti političnemu cilju, ki mu ga narekuje trezen razum in dušnopastirska skrb. Vse, kar sovraži ta cilj, se je zarotilo tudi zoper njega. A ne bodo ga premagali — o tem naj bodo prepričani!

Dnevne novice.

— Iz našega uredništva. Naš glavni urednik dr. Izidor Cankar je odšel na dopust.

— Protestni shod avstrijskih hišnih posestnikov. Osrednja zveza društva hišnih posestnikov avstrijskih na Dunaju priredi v nedeljo, dne prvega septembra t. l. ob pol 10. uri dopoldne v srednji dunajski koncertni dvorani, III. okraj, Lothringerstr. 20, protestni shod avstrijskih hišnih posestnikov. Na shodu se bo razpravljalo in sklepalo o oddaji kovinastih vratnih kljuk in o nameravani novi postavi v varstvo najemnikov. Na tem shodu bo po svojem predsedstvu zastopano tudi prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani.

— Viteški križec Franc Jožefovega reda je prejel povodom vpokojitve finančni svetnik tržaškega finančnega ravnateljstva Ernest Piber.

— Zveza jugoslovanskih železničarjev sklicuje svoj izredni občni zbor v Trstu dne 22. septembra 1918 in ne, kakor je bilo svoj čas objavljeno, 8. septembra.

— Jekleni zvonovi. Poroča se nam: Izmed več na Jesenicah vlitih zvonov so najmlajši trije brez primere boljši kakor prejšnji. Ko smo te poslušali zadnji teden na Jesenicah, smo se čudili hitremu na predku naše livarne. Reklo se nam je, da so namenjeni za Brezje.

— Na hrvatskih srednjih šolah bodo imeli božične počitnice od 22. decembra pa do 2. januarja.

— Bel kruh bodo imeli v Zagrebu, in sicer pet dni, od 26. do 31. avgusta.

— Po prekem sodu je bil v Zagrebu na smrt obsojen in ustreljen vojak Ilija Adžić, ki je umoril svojega očeta.

— Proti rabi latinščine na dunajski univerzi. Več profesorjev dunajske univerze je začelo akcijo proti rabi latinščine ob doktorskih promocijah, ki naj bi se nado mestila z nemščino. S stvarjo se je pečal že tudi akademični senat.

— Nove pisemske znamke, ki stopijo v veljavo s 1. septembrom t. l., obsegajo naslednje vrste: 1. znamke v rdečem tisku na rumenem papirju z orlom po 1 K; 2. navadne dopisnice po 10 vinarjev in dvojne dopisnice po 10+10 vinarjev za tujo inozemski promet; 3. nalepke po 20 vinarjev. Dosedanje dopisnice po 8, oziroma po 8+8 vinarjev, se morejo porabiti, ako se dolepijo znamke po 2 vinarja. V to svrhu se morejo rabiti tudi trikotne znamke, ki so bile ukinjene, a pridejo v svrhu olajšanja prometa zopet v prodajo. Razen tega se izdajo znamke po 5 vin., 10 vin., 1 K

in 2 vin., da se z njimi dopolnijo dosedanje poštne pristojbine.

— **Pisma, dopisnice in pošiljatve daril za avstroogrške vojne ujetnike na Ruskem.** Navadna pisma, dopisnice in darila se od sedaj lahko pošljejo avstro-ogrskim vojnim ujetnikom na Ruskem potom Nemčije. Istotako se tudi dovoljene enake vrste pošiljatve vojnih ujetnikov z Ruskega.

— **Zvišanje poštne pristojbin.** Od 1. septembra t. l. naprej se zvišajo razne poštne pristojbine. Pisma: Za pismo do 20 g se bo plačalo 20 vin., za vsakih nadaljnjih 20 g 5 vin. poviška. Pisma so dovoljena začasno samo do 250 g. — **Poštna dopisnice:** Za navadno 10 vin., za dvojno 20 vin. — **Zalopke:** 20 vin. — **Tiskovine:** V prometu z Nemčijo, Ogrsko, Bosno-Hercegovino do 50 g 5 v., do 100 g 11 vin., za vsakih nadaljnjih 50 g 3 vin. več. V inozemskem prometu ni nobene izpremembe. — **Vrednostna pisma (zaprti) razven pristojbine (za težo)** kakor pri priporočenih pismih za vsakih 300 K 10 vin. vrednostne pristojbine. — **Poštna nakaznice:** Do 50 K 25 v., za vsakih nadaljnjih 50 K 5 vin. več. — **Zavitki (se morajo v bodoče frankovano predajati):** Do 5 kg 100 vin., do 10 kg 220 vin., do 15 kg 320 vin., do 20 kg 420 v. Za razsežne zavitke do 5 kg 1 K 40 vin., do 10 kg 3 K 20 vin., do 15 kg 4 K 70 vin., do 20 kg 6 K 20 vin.; za zavitke z označbo vrednosti se plača vrednostna pristojbina 10 vin. za vsakih 300 K navedene vrednosti. — **Nujno dostavljanje:** Nujnostna dostavnina v ožjem nujnostnem dostavljalnem okraju znaša 1 K za vsak zavitek in 60 vin. za vsako drugo pošiljko; v daljšem nujnostnem dostavljalnem okraju 2 K brez razlike. — **Prebivalstvo se opozarja na ta zvišanja s pripombo,** da se tudi tokrat ne določi nobena prehodna doba, tekem katere bi se morebiti za nezadostno frankovane pošiljatve pobirala samo navadna manjkajoča poština.

— **Pozor pred strupenimi gobami!** Ko sem šel zadnjič po gozdu, naletim na kmeta, ki je grabil steljo. Obenem pa je nabiral gobe ter je imel na kupu ob strani dokaj lepih pravih jurčkov, vmes pa še več strupenih gob (Satanspilze), mušnic in drugih neuporabnih vrst, ki jih pri nas pred vojno nihče ni pogledal, kamoli da bi jih užival. Debelo me je možakar pogledal, ko sem ga posvaril pred takimi gobami. Povedal sem mu, da je sedaj vse polno slučajev zastrupljenja s strupenimi gobami. Možno mi je pripovedoval, da gobe suši in jih potem v mesto prodaja. »Saj jih sedaj vseprek kupujejo in prav dobro plačajo, nič preveč ne gledajo in se menda tudi ne spoznajo, ker pri posušenih zrezanj gobah je pač težko ločiti pravo od nepravega! Po 45 kron so mi zadnjič plačali kilogram, in poznam nekoga, ki je celo posušeno repo vmes dal! Ali ste že slišali: kilogram repe po 45 kron?« — Res, čudni so časi, a vendar mislim, da bi ne smelo vse tako narobe biti. Zadnji čas je, da se zopet prične s kontroliranjem blaga, ki ga morajo konsumenti s težkim, čeprav papirnatim denarjem plačati. Naj si magistrat prizadeva pridobiti veččaka, ki bi strogo nadziral vsi tozadevni promet ne le s svežimi, ampak tudi s suhimi gobami, ki leže pri trgovcih!

— **Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote ter za varstvo otrok in oskrbo mladine.** V Postojni sedaj obstoječa glavna tobačna zaloga se bo oddala koncesijskim potom. Invalidi iz sedanje vojske ter vdove in sirote po onih, ki so v tej vojni padli ali umrli, imajo pod gotovimi pogoji pred vsakim drugim priložnostno prednost. Natančnejše podatke daje c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani ali pa vodstvo finančne straže v Postojni. Na to se opozarja s pristavkom, da je prošnje za podelitev koncesije vlagati pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani do 7. septembra t. l.

— **Kolera v Helmu.** Uradno se poroča, da sta oboleli v Helmu na kolero dve osebi.

— **Tatvina perila.** Mariji Kanc, perici v Dravljah, je bilo v noči od torka na sredo ukradenih nad 50 rjuh in še nekaj drugega perila. Tat bo gotovo skušal perilo spraviti v denar. Zato naj vsakdo, komur bi tat ponujal perilo, ali kdor bi moral našel kako sled, to takoj naznani bližnji orožniški postaji oziroma policijski stražnici. Marija Kanc, ki je mati petih otrok, mož je delavec v tobačni tovarni, bi morala škodo sama trpeti.

— **Nov način aprovizacije.** Hrvatski listi poročajo, da je priletel pred par dnevi iz Dunajskega Novega mesta neki aviatik v Križevce na Hrvaškem, kjer je naložil tri zaklane prešičke in jih odnesel v Avstrijo.

— **Za Krekovo spominsko ploščo v št. Janžu.** Med Janezi v Tolmezzu sta zbrala narednik Ign. Pevec in četovodja Pavel Kovač v spomin velikega jugoslovanskega praznika in za Krekovo spominsko ploščo 168 K. Kristus je cenil vdovni dar, tudi mi cenimo dar naših najmlajših in najbolj zapuščenih. Hiša na takem temelju bo

stala trdno. Vrlim darovalcem in nabiralcem iskrena hvala. — Denar se je izročil pripravljalnemu odboru v št. Janžu.

— **Postrezite.** G. Mihevc, t. č. predsednik akad. društva slov. veterinarjev na Dunaju, sedaj na voj. študijskem dopustu — se naproša, da blagovoli sporočiti svoj sedanjí naslov oziroma bivališče na naslov M. Lozar, Gorica, na Kornu št. 10, v trgovini, Primorsko.

— **Kdo vé kaj o Antonu Povž,** ki je služil pri 27. dom. pp., 9. stotnija, in odšel 25. septembra 1914 v Galicijo; od 14. oktobra 1914 ni več glasu o njem. Za prijazna obvestila prosi žena Marija Povž, Ljubljana, Dolenjska cesta 19. Stroške povrne.

— **Zamenjava v vlaku.** V včerajšnjem gorenjskem vlaku je bil v vagonu tik za lokomotivo v kupeju 1. razreda zamenjan zavoj s srebrnim namiznim orodjem z zavojem s pisemskim papirjem, zobno pasto in voščilom za čevlje med vožnjo od Ljubljane do Medvode. Pošten najditelj je naprošen, da odda zavoj s kasetami po naročilu stranke v pisarni odvetnika dr. Otona Fettiha v Sodni ulici št. 11/I. proti dobri nagradi.

— **Prošnja.** Kdo vé kaj o Janezu Burgerju, posestniku iz Zavrha pod Šmarno goro? Služil je pri k. k. Lir. 4, 17. Komp., Korpsstrainingruppe 1/3, Feldpost 65. Zadnjičrat se je oglasil januarja 1915 iz Galicije. Sporoči naj se pismeno ali ustmeno č. g. Jančotu Barle, župniku pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Stroški se z veseljem povrnejo.

Ljublianske novice.

Iz pisarne Slovenskega deželnega narodnega gledališča v Ljubljani. Abonentom lož in sedežev se naznanja, da dobijo legitimacije za abonma proti plačilu v pisarni Slovenskega gledališča. Nanovo se opozarja, da je dobili še nekaj sedežev v parteru in par balkonskih lož v abonma.

Iz **K Društva za varstvo vajencev** v Ljubljani so pristopili kot člani in darovali: neimenovana gđca. svoj mesečni zaslužek 100 K, neimenovan 50 K, Fr. Žužek, župnik upravitelj, 20 K, Iv. Francič, kaplan, 20 K, Iv. Miklavčič, župnik, 10 K, Feliks Gregorec, kaplan, 10 K. Bog povrni!

Iz **Ljubljanske fronte.** Armadna skupina vojvode Šusteršiča in pribočnika Lampeta. Poveljstvo te skupine je začasno prevzel nadomestni narednik Pegán, ki je vsled tega odložil častna občanstva vseh vipavskih občin, še preden so mu podelile častno občanstvo. Poveljnik Kino Centrala Štefe je stopil v dogovor z nemškim Volksratom, da mu prepusti Tonnhalle v kinematografske namene. Ni dvoma, da bo Volksrat šel Štefetu na roko za zasluge, ki jih ima pri protislovenski pisavi Šusteršičevih listov. Volksrat že šiva čisto novo Peganovo zastavo, ki bo ob otvoritvi Kina vibrala raz Tonnhalle. — **Armadna skupina** navijačev cen. Pri posvetu navijačev cen na Bledu je neznan tat ukradel nekemu navijaču prstan, vreden 25.000 K. Listnico, ki je bila polna papirnatega denarja, je tat velikodušno popustil. — Po vsej fronti vlada občutno pomanjkanje tobaka, kljub temu, da ima fronta svoje tovarno. Sedaj so proizvedovalne čete ugovarile, da se vrši nečuvno tihotapstvo. Danes dopoldne se je posrečilo neki patrulji prijeti na Jubilejnem mostu nevarnega tihotapca v osebi približno 12letnega dečka, ki je nesel nabasan naramnik (označba nahrbtnik je iz taktičnih razlogov prepovedana). Ko je patrulja pregledala naramnik, je videla, da je bilo notri polno tobaka, ki ga je hotel tihotapec vtihotapati sovražniku. Tobak je bil zaplenjen v korist ljubljanskim četam.

Iz **Tatvina.** Včeraj sta bile pri belem dnevu v Hradeckega vasi št. 42 neki stranke iz odklenjenega stanovanja in odklenjenjem omare ukradeni možka in ženska srebrna žepna ura ter denarnica z nekaj denarja. Poleg denarnice je bila tudi večja vsota denarja, katero je pa tat pustil nedotaknjeno. Tatvine je sumljiv neki nemško govoreč vojak. Ker je Hradeckega vas bolj na samotni, so tamošnji prebivalci celo pri belem dnevu v nevarnosti ne samo za svoje imetje, ampak tudi za svoje življenje. Sedaj, ko zori po vrstovih sadje, prihajajo tja različni ljudje v civilni in vojaški obleki in če se jih hoče odpoditi, postanejo, posebno vojaki, naravnost nasilni. Dogodil se je slučaj, da je morala ženska, ki je bila sama doma in hotela vojaka z vrta odpoditi, bežati in se zapreti v hišo, ako jih ni hotela skupiti. Posebno nevarna je noč. Prebivalci tega osamljenega predmestja prosijo, da bi se tam večkrat pokazala kaka policijska ali vojaška patrulja.

Primorske novice.

p Prestavljen je s Cresa v Koper okr. sodnik dr. Josip Rojce, brat posl. Rojca.

p **Drvo** c. kr. višje realke v Gorici ima od 3. septembra 1918 dalje svojo pisarno zopet v Gorici in ne več v Ljubljani.

p **C. kr. slovenska goriška državna gimnazija** se z oktobrom t. l. zopet otvori. Učenci, ki nameravajo vstopiti v ta zavod, naj to tekom meseca septembra javijo ravnateljstvu.

p **Kmetijsko-gospodinski tečaj za begunska dekleta v Brucku o. L.** Dne 12. avgusta 1918 se je zaključil četrti tečaj na Kmetijskogospodinski šoli v Brucku. Ta tečaj je obiskovalo sedaj 14 slovenskih begunskih deklet, ki so vse dovršile z dobrim uspehom svojo učno dobo. Peti tečaj začne sredi meseca septembra. V to šolo se sprejemajo begunska dekleta do starosti 24 let, in sicer ne samo begunke iz Nižnje-Avstrijskega, temveč tudi iz drugih kronovin. Tudi dekleta s Primorskega se bodo sprejemala. Oglase za vstop v to šolo sprejema c. kr. uprava taborišča v Brucku ob Litvi, in sicer do 10. septembra t. l.

p **Ženska obrtna šola za perilo in obleko.** V septembru prične redni pouk na ženski obrtni šoli za perilo in obleko v c. kr. taborišču Bruck a. d. Leitha. Deklice od 14. leta dalje, ki so z dobrim uspehom dokončale ljudsko šolo, se lahko vpišejo v 1. razred. Dobro bi bilo, ako bi se oglasile tudi begunke izven taborišča za vstop v to šolo, kajti ravno te deklice niso imele dosedaj nikjer prilike, da bi se količnej izobrazile za življenje. Šola, ki ima pravico javnosti, nudi več ugodnosti. V 1. razredu se navadijo učenke šivanja perila, v 2. pa izdelovanja oblek. Vse blago, ki ga rabijo pri učenju, dobijo zastoj in jim tudi vse izdelano perilo in obleka ostane kot njih lastnina. Ko so z dobrim uspehom dokončale šolo, dobé izpričevalo za svojo stroko, na podlagi katerega jim ni treba več vstopiti kot vajenke k šiviljam, ampak dobé takoj službo kot pomočnice. Pozneje začno lahko samostojen obrt na podlagi takega izpričevala. V taborišču imajo te učenke nekoliko izboljšano hrano. Poskrbljeno bo s primernim nadzorstvom za one, ki bi prišle same brez svojcev v taborišče; take učenke bodo namreč imele skupno spalno sobo. Na dan dobivajo po 2 kroni premije. Poleg šivanja se uče tudi drugih koristnih predmetov. Ako želi katera begunka vstopiti v to šolo, naj naznani to željo na naslov: Albin Stritar, voditelj ženske obrtne šole, c. kr. taborišče Bruck a. d. Leitha. Ta jim bo potem preskrbel stanovanje in jih o vsem potrebnem obvestil. Vabljeni so tudi one bivše učenke, ki so dokončale tečaj za šivanje perila, pa bi rade vstopile tudi še v tečaj za izdelovanje oblek.

p **Za deželno tajništvo upravne komisije v Poreču** se išče pogodbeni uradnik. Imel bo dohodke deželnih uradnikov IX. razreda. Prosilci morajo dokazati: 1. da so avstrijski državljani; 2. da so redno dovršili pravne nauke; 3. da so telesno sposobni za vršenje službe; 4. da temeljito poznajo oba deželna jezika (hrvaški in italijanski) in nemški jezik. Službeno razmerje se more razrešiti od obeh strani z odpovedjo, ki se mora podati šest tednov pred potekom solnčnega četrtletja. Prednost bodo imeli tisti prosilci, ki se izkažejo s praktično službo. Po enoletni poveljni službi v tajništvu bo mogel uradnik doseči odgovarjajoče mesto zistemizirano. Natečaj je odprt do vštete 10. septembra 1918. Prošnje je predložiti v določenem roku deželni upravni komisiji mejna grofije Istre v Poreču.

Štajerske novice.

š **Kje je sladkor?** Slovenska Štajerska še do danes ni dobila sladkorja za vkuhanje. Kakor nam je znano, store prehranjevalni uradi svojo dolžnost, a sladkorna centrala, v kateri sede večinoma židje, se na vse urgencije še ne zmeni ne. Sladkorja ni in ni. Ni sladkorja za vkuhanje in ne sladkorja, ki so ga obljubili kot nagrado za »prostovoljno« oddano žito. Potem se bo pa kdo čudil, če oblastnjam nihče nič več ne verjame.

š **Naš vsakdanji kruh.** Graško namestništvo je te dni izdalo neko izjavo, da ni res, da bi se izkoriščalo mokro žito, kakor so to trdili neki časopisi. Kruh, ki ga dobivamo, dokazuje nasprotno. To je neka zmes, ki se vleče kakor kaka smola in podobna je vsemu prej, kakor kruhu. Tudi lajku je na prvi hip jasno, da povzroča to le z vlago prenapolnjeno žito, oziroma moka. Kdo je temu kriv? Kmet gotovo ne, ampak oni, ki kmetu ne puste žita toliko časa, da bi se pošteno posušilo. Toda take pritožbe se ne čujejo le na Štajerskem, marveč tudi drugje. Posebno se menda hudujejo Dunajčani črez letošnji kruh.

š **Izlet k Sv. Arehu.** Prihodnjo nedeljo, dne 1. septembra, priredi »Dramatično društvo« v Mariboru izlet k Sv. Arehu na Pohorje. Ker bo pevski zbor »Dramatičnega društva« ob tej priliki zapel na tem krasnem gorskem vrhu v svežem in čistem planinskem zraku svoje najlepše pesmi, ki se bodo tam gori glasile pač vse drugače, nego v zaduhli nižavi, bo to gotovo privabilo ta dan tja mnogo prijateljev narave in lepe pesmi.

š **Brežice.** Na tukašnji postaji prodajajo umazani židovski otroci-begunci sadje potujočim vojakom. Znajo za silo par hrvaških ali slovenskih besed, med seboj pa se pogovarjajo v židovski nemščini, kako bi bolj ogoljufali uboge vojake. Tako zahtevajo za par drobnih in nezrelh jabolč 1 K. Ravno toliko za 10 do 15 nezrelh češpelj. Vse to se godi javno in nobena oblast v nemških Brežicah se ne spomni svoje dolžnosti.

š **Neopravičene rekvizicije.** Iz Zidanege mostu nam sporočajo, da se godijo na tamkajšnjem kolodvoru neverjetne reči, ki pričajo o brezbriznosti pristojnih oblasti. Vračajoči se begunci nosijo s seboj tudi po par kilogramov moke in drugega živeža. Ker so prometne zveze silno otežkovane, morajo po cele noči prebiti na peronu, kjer prevezujejo svoje culice in vreče. Pa pride kak vojak in kratkomočno zapleni ves živež, čeprav je to izrecno prepovedano od višjih oblasti. V noči od 26. na 27. t. m. je neki četovodja »zaplenil« ubogemu dekletu 5 kg moke, vse kar je imela s seboj. Ko se je občinstvo javno zgražalo nad tem nedopustnim početjem, je četovodja izginil brez sledu. Če se pomisli, da je vojaška oblast sama pred par dnevi ponovno aretirala par podčastnikov, ker so plenili na ta način, je naravnost čudno, kako se morejo sploh še ponavljati podobni »slučaji«.

Gospodarske novice.

g **Izvoz sena iz Kranjske.** Mnogo ljudi iz sosednjih dežel Kranjske prosi za prevoz sena domov, bodisi da je lasten pridelek ali kupljeno blago. Vse prizadete prosilce opozarjamo tem potom, da je v smislu odloka c. kr. urada za ljudsko prehrano vlagati take prošnje naravnost na Poslovalnico za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano na Dunaju (Futtermittelstelle des k. k. Amtes für Volksernährung, Wien I., Trattnerhof 1). — Poslovalnica za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano, podružnica v Ljubljani.

g **Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici.** Interesne dobé pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o ravnalnih cenah za kremo za čevlje; o nameravani rekviziciji vseh vreč in tej stroki pripadajočih predmetov v Bosni in o nameravani centraliziranju trgovine s tem blagom v Bosni; o izvozu v Ukrajino (svarilo pred obveznimi dogovori, zlasti glede cen z nakupovalci iz Ukrajine brez poprejšnjega sporazuma z blagovno prometno pisarno (Warenverkehrsbureau) na Dunaju); o dovolitvi dopustov trgovcem in obrtnikom, ki so pri vojaki, za obisk semnja v Lipskem; o osnovi tovarne za izrabo sadja v Bosni. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

Aprovizacija.

a **Kis na zelene izkaznice A.** Stranke z zelenimi izkaznicami A prejmejo kis v petek dne 30. t. m. dopolne pri Mühlesnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: Od 8. do 9. ure št. 1 do 160, od 9. do 10. ure št. 161 do 320, od 10. do 11. ure št. 321 do konca. Stranka dobi za vsako osebo pol litra kisa, liter stane 1 krono.

Zgubljeno - najdeno.

Izgubila se je včeraj dopoldne denarnica z manjšo vsoto denarja. Pošten najditelj naj denarnico odda na policijsko stražnico v Novem Vodmatu, denar naj si pa obdrži za nagrado.

»Um die Jugoslavija«. Spisal dr. Aleš Ušeničnik. Knjiga je danes izšla. Glavne misli tega veleznanimivega dela smo že objavili, obširnejša ocena pa sledi v kratkem. Broširan izvod stane 3 K 60 vin., oziroma z doklado 4 K, po pošti 30 vin. več.

Pravoslavje. Ne moremo poznati in ceniti dogodkov na Balkanu in posebno na Vzhodu pri Rusih, ako ne poznamo pravoslavja in njegove narave. »Pravoslavje« dr. F. Grivca je izšlo kakor nalašč, da nas uvede v poznavanje položaja. Dolžnost vsakega izobraženca je, da si to poznavanje pridobi in da si je napravi tako rekoč za predmet svojih misli dan za dnem. — Dr. Sebrnič.

Anton Kržič: »Osmero blagova« ali nauk o srečnem življenju. Velja s poštino vezana 4 K 30 vin. — »Vsak je svoja sreče kovač«, pravimo, ali le redkokdaj pomislimo, kakšno nalogo nadenemo samim sebi s tem starim pregovorom. Kako, kje in kdaj naj iščem sreče? Kako postaneš srečen in kako naj živiš, da si srečo ohraniš, na vsa ta vprašanja ti odgovori naša knjiga »Osmero blagova«. Kdor ljubi samega sebe, bo s slastjo segel po knjigi, jo bral in prebiral zopet in zopet, kakor želi pisatelj sam: »Ta knjiga ni, kakor mnoge druge, da bi jo čitatelj kot kako povestnico kar hlastno prebravši vržel v kot ter se nikdar več ne zmenil zanjo. Želim, da bi bila nekakšna družinska knjiga, ki naj se opetovano čita iz nje, skupno in posamič, ker šola zemeljske sreče je padla šola, ki se konča šele zadnjo uro.«

SPREJME SE za takoj izurjen

„strojnik“

ki se razume pri električni napravi, na parno žago na Notranjskem. — Naslov pove upravištvo »SLOVENCA« pod št. 2971.

IŠČE SE v vseh ozirih strogo zanesljiva

namesnica ali pomočnica gospodinje

za gospodinjstvo v hotelu. Izurjena mora biti tudi v kuhi. Vpoštevajo se v prvi vrsti priletne osebe z večletnimi dobrimi pričevali ali sploh daljšo prakso. Želeti bi bilo, če bi moglo, tudi nekaj pojma o vrtnarstvu. — Naslov pove upravištvo »Slovenca« pod št. 3023.

Službo iščem popolnoma za- nesljiva in po- štena dekle najraje na kuki gostilni, ker vajena sem gostilniškega in trgo- vinskega obrta, raje še v kuhinjo, ker vajena sem sploh vsega gospodinjstva. Znam tudi žvati. Grem v mesto, še raje na deželo najraje na Gorenjsko. Nastop lahko takoj ali pozneje. Naslov pove uprava lista pod številko 3058.

Podpisani župni urad razpisuje službo

cerkvenika in organista

Prosijo tudi lahko vojaki. Zakaj? — ust- meno. Plača po dogovoru. — Farni urad Kranjskega, dne 25. avgusta 1918. — A. Krajec, župnik. 3049

LOVSKA PUSKA

dvocevka (Lankaster), že rabljena, de- bro ohranjena, izvrstna za daljavo, iz boroveljske tovarne, se zamenja z drugimi lovskimi potrebščinami za **DOBER HARMONI**

v 5 oktavah in 4—6 registri, četudi že rabljen, zaradi opustitve lova. Po- nudbe na Florijan Penič. Zidani most št. 34, Štajersko. 3089

Sprejmeta se

dve dekleti

kot delavki v engros trgovini Ant. Krisper, Ljubljana, Mestni trg, v od- delku za čevlje.

Universal-ročni mlin (zakonito zavarov.)

Moj Universal-ročni mlin je izobren za mle- tev moka, dišav, slad- korja, kave, ovsenega riža, orehov, pšenice, ječmena, ovas, riž, ko- ruze, riža itd. Ta mali ročni mlin se je tekom vojske izobren obnesel in se lahko porablja za vsako vrsto mlevskega izdelka. Teža okoli 1 kg.

Cena K 24.—

Pošilja se z Dunaja proti predplačilu zneska po generalnem zastopstvu

Maks Böhm, Dunaj

IV. Margaretenstr. 27. odd. 32.

Prospekt zastonj.

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino trvdka JELAČIN & KO., Ljubljana, ljubljanska industrija probkovih zamaškov.

Suhe gobe (jurčke)

kakor tudi druge, zaplemi ne podvržene deželne in gozdne pridelke (maline, jagode, med itd.) **KUPUJE** po najvišjih cenah **M. RANT, KRANJ.** 1917

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo, sprejema hranilne vloge vsak delavnik do- polne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po- tako, da dobe le-ti od vsake 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto. »Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v od- sekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani.

Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 ¼ %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915. K 519.848'40.

Deležnikov je bilo koncem leta 1915. 1924 s 15.615 deleži, ki repre- zentujejo jamstvene glavnice za K 6.089.850'—.

Izdala konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik: Josip Gostinčar, državni in deželni poslanec v Ljubljani.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

SPREJMEM VEČ

krojaških pomočnikov in šivilij

in eno

vajenka ali vajenca

proti tedenski plači. Sprejemem takoj

delovodjo

zmožnega ženskega dela. Reflektanti, ki so bili v inozemstvu, osobito v Franciji, imajo prednost. 3068

Medni salon za dame in gospode

Poločnik;

SELENBURGOVA ULICA št. 6.

KUPIM, oziroma DAM ŽIVILA za napol odprto lahko

kočijo

Naslov pove uprava »Slovenca« pod:

»kočija« 3070.

PRODA SE 3069

streha

s ploščevino krita, 4½ m v kvadratu s

stojalom, pripravna za sušenje prosa ali za sušenje kakkega drugega blaga.

IVAN KURALT, mlinar, Domžale.

Posredovalnica služb »Novotny«.

Dunajska cesta št. 14, Ljubljana,

ima na razpolago veliko

dobrih služb

ter so dekleta z dežele posebno

priljubljena. Naj se torej, kdor želi

službo, oglasi v zgoraj označeni po- sredovalnici. 3046

Barve za blago

v zavrtkih v vseh barvah z navodilom o

uporabi, primerne za barvanje vseh vrst

blaga in tkanin, dobavlja trvdka

HOLY & SPO, materialna veletrg.,

PRAGA-KARLIN, Královská tr. č. 11.

Mlada, poštna 3066

deklica

k otrokom in za lahka domača dela

SE SPREJME TAKOJ. Oglasiti se je

pri V. Sequardt, Ljubljana, Židovska

ulica št. 1, II. nadstropje.

Več vagonov**živega apna**

ima naprodaj Valentin URBANČIČ,

Ljubljana, Frančevo nabrežje št. 1.

-:- Oddajajo se samo celi vagoni! -:-

Urtarski učenec

SE SPREJME TAKOJ pri Al. Korsika,

Ljubljana, Bleiweisova cesta (Vrtača) 3.

Pogoji se izvedo pri lastniku. 3052

Želim kupiti še dobro ohranjeno

sobno opravo

z dvema posteljama. Plačam po dogo-

voru. — Pismene ponudbe na uprav-

ništvo »Slovenca« pod št. 3077.

Deklica

13—15 let stara, SE IŠČE k družini

brez otrok, da bi pomagala pri gospo-

dinjstvu. Dobi hrano, stanovanje,

obleko in obutev. Plača po dogovoru.

Pojasnila daje Posredovalnica za go-

riške begunce v Ljubljani. 3085

Alojzij Zorec

trgovec

Matilda Zorec, roj. Kastelic

trgovka

poročena.

Zatičina, dne 26. 8. 1918.

Potrji neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodni- kom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš nad vse ljubljani sin oziroma brat, gospod

Viktor Vittori

dijak IV. gimnazije

v sredo, dne 28. avgusta 1918 ob 3. uri popoldne, po kratki mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere boguvdano pre- minul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne 30. avgusta 1918 ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice v deželni bolnici na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

V Ljubljani, dne 28. avgusta 1918.

Laura Vittori,

mati.

Patrizio Vittori,

sodnijski oficijant,

Aurelio Vittori,

c. kr. nadporočnik,

Marina Vittori,

sestra.

Brez posebnega obvestila.

Zahvala.

Za neštivilne dokaze iskrenega sočutja ob bolezni in smrti naše predobre matere, gospe

Alojzije Haslinger

izrekamo vsem ljubim sorodnikom, prijateljem in znancem tem potom najsrčnejšo zahvalo. Posebej se še zahvaljujemo sl. požarni brambi litjski za častno spremstvo in sl. pevskemu zboru za gin- ljive žalostinke pri pogrebu nepozabne rajnice.

V Litiji, dne 28. avgusta 1918.

Žalujejo ostali.

Potrji najgloblje žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, pri- jateljem in znancem prežalostno vest, da je naš nad vse ljubi so- prog oziroma sin, gospod

Ivan Humar

v ponedeljek, dne 26. avgusta 1918 ob osmih zjutraj, po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega rajnega se je vršil včeraj, dne 28. ob dveh popoldne iz deželne bolnice v Gradcu na centr. pokopališče. Priporočamo ga v molitev.

TRST, dne 29. avgusta 1918.

Josipina Humar, soproga; Anton in Ana Humar, starši;

Josip in Marcede, brat in sestra.

Došle so zopet Mlatilnice

za pogon s silo ter z roko. Dalje imam na razpolago tudi čistilne mlatilnice in vsakovrstne poljedelske stroje kakor: čistilnike, trijerje, stiskalni- ice za grozdje in sadje, mline za žito in sadje, gepeljne, slamozre- nice, brzoparilnice, kotle za žganje, brane in pluge itd. iz največjih tovarn zajamčeno dobre kakovosti ter po najnižjih cenah.

Franc Hitti, zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Martinova cesta št. 2.

Dalje opozarjam na svojo veliko za- logo priznano in dokazano najboljših ročnih mlinov pripravnih za vsako mletje.

!! Loreley-šampon !!

(umivalni prašek za lase)

Znak pristnosti:

„Hecker“.

Nikak nadomestek!

Garanžirana izvirnost.

Peni se močno.

Nikak nadomestek!

Garanžirana izvirnost.

Peni se močno.

Ohrani lase gibke in mehke, snaži glavo luskin, hladi možgane.

Vsakomur potrebno sredstvo za glavo.

Dobi se v vsaki lekarni, drožeriji in zadevnih trgovinah.

Samozastopstvo za Štajersko, Koroško, Tirolsko, Kranjsko, Primorsko,

Hrvatsko, Bosno in Hercegovino, le samozaloga

Ferdinand Sert in Komp.

v Mariboru ob Dravi, Koroška ul. št. 21.

Po pošti se pošilja od 5 kg naprej po poštne povzetju.

Zastopniki se iščejo za vse kronovine.

Kupim dobro ohranjene

vinske sode

iz hrastovega lesa. Ponudbe na nasl. Ljubljana, poštni predal 145.

V najem vzamem dobro idoč

mlin

eventuelno tudi na tretjino zaslužka. Ponudbe pod „Mlinar“ 3094 na uprav- ništvo Slovenca.

Išče se mlinar.

Plača dobra po dogovoru. Naslov v upravi „Slovenca“ pod št. 3095.

Motor

za surovo olje (Klimax), 3½ konjskih sil, nov, predvojni fabrikat, se z vsemi pritiskalnimi ceno **proda**. Kupci naj pošljejo svoje naslove pod šifro „Motor“ 3100 na upravo tega lista.

Deklica

dobro vzgojena, katera ima veselje do otrok, se sprejme pri uradniški rod- bini na Dolenjskem kot **pestunja**. Ponudbe pod „Pestunja“ 3101 na upravništvo „Slovenca“.

Sprejme se

gospodična

na stanovanje in hrano. Prednost ima- jo hčere kmečkih staršev. Plačilo v denarju in nekaj v živilih. Naslov pove upravništvo „Slovenca“ pod št. 3099.

V NAJEM SE VZAME

mlin

ki bi imel 3—4 pare kamnov na stalno vodo. — Naslov pove upravništvo „Slovenca“ pod št. 3084.

Prašiček

10 tednov star, SE PRODA. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3090.

ZAMENJAM skoro nove bele

moške spodnje hlače iz barhenta.

bluzo in cigarete

za mleko.

Tudi se zamenja za živila ali proda usnjen KOVČEG, predvojno blago, in vojaški SAMOKRES z municijo. Na- slov pri upravi »Slovenca« pod 3091.

Prodajalka

izurjena v vseh strokah, želi primer- no službo takoj nastopiti. Naslov pri upravništvo »Slovenca« pod: »Proda- jalka« 3088.

Vreče na debele**Soilo o štrinah**

kupi v vsaki množini »Weingartene«, Dunaj VII, Kaiserstrasse 90. 3087

Mlini za drobljenje

Konst. Pálffy, Praga, II. Havličkovo nam. 32. 2683

Pomanjkanje črnile v steklenicah

bo vedno občutnejše radi pomanjkanja steklenic. Nudim Vam zato

„Efesin“

črnilni ekstrakt v vseh barvah, kakor tudi ekstrakt za kopirno črnilo. Za urade, trgovce itd. Nikak vojni nadomestek. Zajamčeno. Prihranka 50 odstotkov.

Nudim nadalje

„Birolin“

Iz vsakega zavoja skuha lahko vsak do 10 litrov izbornega piva.

Nadalje

„Spira“

izborni nadomestek za žgalni špirit. Se ne raztopi ne v vlagi, ne v vročini. Gori kot špirit. Pri boleznih, potovanjih itd. neobhodno potreben za hitro segretje pijače itd.

Proti naprej poslanim 10 K pošljem kot vzorec poštne prosto: 5 zavojev »Biro- lina«, 5 zavojev »Efesina« in vzorec »Spira« ter navodilo v slovenskem jeziku. Cela Jugoslavija že barva obleke z mojo barvo

„Internacional“

Dobi se razen že opisanih tudi roza-barva. Za naročila od 10.000 zavojev naprej znaten popust. — Zahtevajte cenik teh in drugih predmetov. 2915

Se priporoča s spoštovanjem

R. Gotič,

Vrtnika,